

GLAS GORENJSKE

S 27. skupne seje OLO Kranj

Kam se bo odločil Smlednik?

O tem bo odločilo predsedstvo Pripravljalnega odbora za formiranje komun na Gorenjskem - Dotacija Tiskovnemu skladu Gorenjske

Kranj, četrtek 20. januarja.

Potem, ko je Okrajni zbor pretresal izostanke odbornikov s seje tega zbora (zbor proizvajalcev je o tem vprašanju razpravljati po skupni seji), so se odborniki sestali na skupni seji, da bi razpravljali o dokaj obsežnem dnevnem redu. Današnjemu zasedanju sta prisostvovala tudi član Izvršnega sveta LRS in republiški poslanec Franc Popit ter poslanec zveznega Zbora proizvajalcev Danila Grilova.

Predno so odborniki prešli na razpravo o dnevnem redu, je poslanec Franc Popit predlagal dodatno točko dnevnemu redu in sicer razpravo o Smledniku.

Delegacija volivcev te občine se je namreč obrnila nanj s prošnjo, naj na prvi seji Okrajnega ljudskega odbora sproži ponovno razpravo o upravno-teritorialni razmejitvi bodoče gorenjske in ljubljanske skupnosti komun. Poslanec Popit je na današnji seji predlagal, naj vso to problematiko prouči predsedstvo Pripravljalnega odbora za formiranje komun na Gorenjskem in naj odloči, ali je potrebno izvesti v smledniški občini tajno anketo ali ne!

Odbornik OLO tovariš Jenko iz Smlednika pa je dal nasprotujoči predlog. Poudaril je, da anketa v Smledniku ni potrebna, ker so se volivci že na svojih zborih odločili za medvoško komuno. Dejal je, da se ogrevajo za priključitev h kranjski komun le trije ljudje v občini, medtem ko so ostali za nedovode. »To ni glas večine«, je dejal.

V nadaljnji razpravi o tem vprašanju sta sodelovala še odbornika ing. Kump ter Zvonka Lesjakova, ki sta dejala, da je ravno nasprotno trditvam odbornika Jenka slišati mnogo glasov za priključitev h kranjski in ne k medvoški komun. Ob koncu pa so sprejeli sklep poslanca Popita, naj celotno

vprašanje temeljito prouči Pripravljalni odbor, ter da ustrezen predlog.

Odborniki so sprejeli nadalje tudi odloka o razglasitvi Industrijske kovinarske šole »Iskra« in njenega »Doma učencev« —

za finančno samostojna zavoda ter potrdili tudi ustrezne pravilnike. Nadalje so tudi sprejeli sklep o znižanju investicijskega kredita kmetijskemu podjetju »Sorško polje« Zabnica in Smlednik, ter sprejeli odlok o odobritvi drugega dela investicijskega posojila kmetijskemu posestvu v Škofji Loki.

Odborniki so prav tako soglasno sprejeli tudi odlok o znižanju »investicijskega kredita Okrajnega ljudskega odbora v znesku 10 milijonov dinarjev in dodelitvi tega zneska Tiskovnemu skladu Gorenjske.

Nadalje so tudi odobrili obratni kredit kmetijskemu posestvu »Sava« iz Senčurja ter razlastili za potrebe Prostovoljnega gasilskega društva Zapoge ustrezne zemljiške parcele.

Ker so na Gorenjskem po likvidaciji nekaterih podjetij ostala osnovna sredstva še nerazporejena, so zaradi pospešnega postopka ob koncu razprave sprejeli odlok o pooblastilu Sveta za gospodarstvo OLO, ki bo lahko dodeljeval oziroma razpisal prodajo še nerazporejenih osnovnih sredstev.

Več žena v krajevne odbore

Ustanovitev kranjske komune bo pripravil 25-članski odbor

Sreda, 19. januarja.

Danes so se sestali v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju odborniki ljudskega odbora mestne občine Kranj in vsi odborniki tistih občinskih ljudskih odborov, ki bodo tvorili bodočo kranjsko komuno, da bi izbrali iz svoje srede iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev kranjske komune.

Predsednik LOMO Kranj tov. Vinko Hafner je v svojem poročilu orisal dosedanje delo Pripravljalnega odbora za formiranje komun na Gorenjskem in poročal o dosedanjih razpravah o upravno-teritorialni razdelitvi bodočih komun. Nadalje je seznanil vse navzoče s osnutkom statuta komune, ki bo nekakšna začasna krajevna ustava bodoče kranjske komune. Začasna zategadelj, ker ne moremo rušiti splošno državno pravno ureditve, ki bo ostala vse dotlej, dokler ne bodo dozoreli pogoji za ustanovitev komun v vsej državi. Komuna bo po osnutku

statuta odločala o gospodarski in socialni politiki svojega področja, o zdravstvu, problemih dela itd.

Posebno pomembni bodo bodoči krajevni odbori, predstavniki vaške uprave, ki bodo skrbeli za vaške poti, razsvetljavo, vodovod, za pašo in druge specifične probleme svoje vasi. Seznanjali pa bodo odbor komune o svojih problemih. Ti krajevni odbori bodo organi krajevnega zbora volivcev. Za svoje delo bodo imeli ti odbori v okviru komun tudi zagotovljena osnovna denarna sredstva.

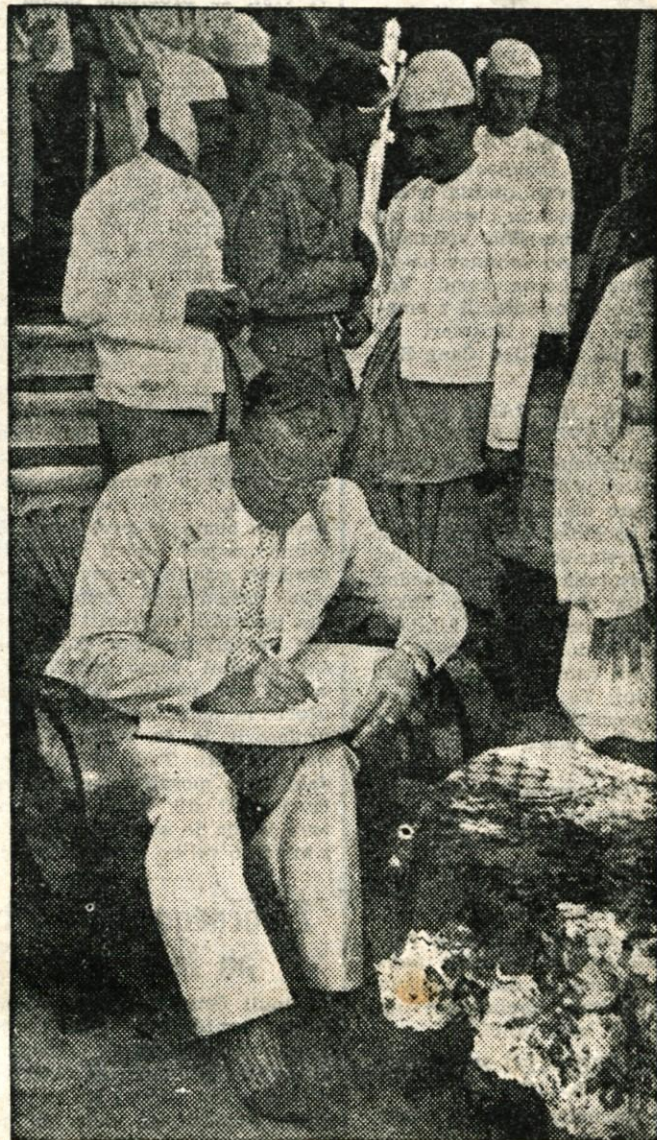
V razpravi je razen predsednika Sveta za prosveto OLO tovarišice Smilje Gostišev, ki je seznanila odbornike o važnosti volitev šolskih odborov, sodelovala tudi odbornica ljudskega odbora Kranj tovarišica Starčeva, ki je ugotavljala, da je med navzočimi ljudskimi odborniki presenetljivo majhno število žena-odbornic. Poudarila je, da je treba temu problemu posvetiti mnogo več pozornosti kot doslej, prav posebno pa bodo v marsičem koristili predlogi in delo žena v bodočih krajevnih odborih.

Nadalje so odborniki sklenili kar najbolj vestno pregledati dosedanje poslovanje občinskih ljudskih odborov, da se ne bi bodoči ljudski odbor komune ukvarjal in pogreval »stare grehe«.

Da bi dali krajevnim odborom kolikor mogoče večji poudarek, so sklenili vse probleme

Nov transformator v Kamniku

Ureditev električnega omrežja povzroča Kamničanom mnogo skrbi in dela, saj je tako obremenjeno, da včasih pade na nekaterih krajih napetost skoro za polovico. Z gradnjo novih transformatorjev se bodo razmere izboljšale. Zdj gradijo nov transformator pri Tovarni kovanega orodja v Mekinjah. Oskrboval bo z električno energijo Mekinj, Vrhpolje in verjetno še vzhodni del mesta. Vodovod bo imel posebno napeljavo, da bo v času redukcije električne energije neodvisen in bo lahko nemoteno obratoval. Transformator ne bo stal samostojno kakor je bilo prvotno mišljeno, ampak bo tvoril vogal tovarniškega objekta, ki ga bodo dozidali že letos.

Po uspelem državniskem obisku v azijskih državah, se predsednik Republike vrača v domovino. Na povratku bo obiskal še štiri južnoindijske države. — Na sliki: Maršal Tito se podpisuje v spominsko knjigo po ogledu zlate pagode v Rangunu

Za eno ali več delavskih menz?

Nekaj števil, ki kažejo, da je treba prehrani delavcev posvetiti vso pozornost

Osrednji svet Zveze sindikatov Jugoslavije je dal pobudo, spričo ponekod nezadovoljive prehrane delavstva, za ponovno ustanavljanje delavskih menz in restavracij. O tem družbenem problemu razpravljajo danes večinoma samo šele sindikalni sveti ter sindikalne organizacije v posameznih podjetjih.

V Kranju je Okrajni sindikalni svet za Gorenjsko napravil zanimivo anketo, ki žal ni popolnoma uspeła, vendar pa je pokazala v pravi luči pereč problem prehrane delavstva, o čemer bodo morali delavski sveti resneje razmišljati.

V sedmih tovarnah v Kranju (»Iskra«, »Inteks«, »IBI«, »Tiskarstva«, »Planika«, »Standard« in »Sava«) so razdelili med delavce vprašalne lističe; odgovorili naj bi na vprašanja, na kak način in kdaj se hranijo ter koliko obrokov zaužijejo dnevno.

Od vseh anketirancev so prejeli 2300 odgovorov. Analiza je pokazala naslednje rezultate: od 2300 delavk in delavcev se hrani le 96 v menzah, v gostilnah je 196 delavcev, doma pa se hrani 124 delavk in delavcev. 1200, predvsem mlajših delavcev, se hrani le priložnostno, bodisi da sami kuhajo, bodisi da jedo mrzlo hrano. Med odgovori je tudi 650 družinskih članov, kjer sta oba, mož in žena zaposlena. Take družine utegnejo skuhati kosilo šele po delu, se pravi okoli 4. do 5. ure popoldne.

Pa pogledjmo še drugo stran. Cene hrane (trikrat dnevno), se gibljejo v Kranju od 3600 do 8100 dinarjev. Povprečen zaslužek delavcev v tekstilni industriji znaša 7700 dinarjev, najnižja plača delavke — začetnica — je celo 5796 dinarjev — in takih začetnic je precej. Primerljatno te zneske in ugotovili bomo, da povprečni delavci ostane le majhna vsota za ostale potrebe, če plača stanovanje in hrano.

V Samskem domu v Kranju kjer stanuje večina mladih delavk in delavcev, si le-ti večinoma sami kuhajo in to v poznih popoldanskih urah. Zgodi se, da že pri kuhi pojedjo polovico še neskuhane hrane. Nekateri pa po prihodu iz tovarne pojedjo le mrzlo hrano. Zato ni nič čudnega, če so obolenja na želodcu in prebavilih vse preveč pogosta.

Ko je nek sindikalni voditelj obiskal delavce v samskem domu, in jih povprašal, zakaj si same kuhajo in zakaj ne jedo v restavracijah, so mu te odgovorile, da če same kuhajo, prihranijo lahko nekaj denarja tudi za obleko. No, in tudi kakšne nylon nogavice si mlado dekle rado privoščiti. Končno je to človeško!

Tudi v Kranju zadnje dni živahno razpravljajo o ustanavljanju menz in delavskih restavracij. Mnenja so dokaj različna. Nekateri so prepričani, da je bolje, če ustanovi vsako podjetje lastno restavracijo, drugi pa menijo, da je bolje ustanoviti osrednjo delavsko restavracijo (podobno predvojnimi ljudskimi kuhinjami), v kateri bi se lahko hranili delavci vseh kranjskih tovarn.

Zadnji vredlog se nam zdi umesten že spričo tega, ker bi prostor za tako restavracijo lahko dobili v sedanjih restavracijah »Iskra«, ki je sicer nekoliko izven mesta. Vendar smo prepričani, da bi delavci žrtvovali tudi nekaj minut hote za dobro in ceneno hrano. (Ni rečeno, da so lahko le »senolonce« pocenili. Dosti menz je,

kjer so dokazi, da se da kuhati tudi pestra, vendar cenena hrana).

Osnovna dolžnost podjetja je, da skrbi za proizvodnjo, zato menimo, da bi ustanavljanje menz po podjetjih samo cepilo denarna sredstva, ki bi jih v ta namen dajala podjetja. Nikakor ne mislimo pri tem, da se delavski svet ne sme in ne more zanimati za svoje delavce. Nasprotno! Za menzo, ki bi bila pod okriljem ljudskega odbora bi prispevalo vsako zainteresirano podjetje določen znesek, ki bi bil vsekakor manjši kot bi znašali stroški za lastno menzo.

Za osrednjo delavsko menzo pa govore še druge ugotovitve: v »Tiskanini« dele delavkam med delom toplo kavo. Dogaja se, da le malo delavk kavo med delom tudi popije; največkrat jo v steklenicah odnese domov. Ta kava jim je morda dopolnilno kosilo ali pa celo večerje. To se pravi, da delitev kave v »Tiskanini« ni popolnoma dosegla svojega namena.

V »Pletenini« delijo za svoje delavke in delavce kosilo, ki stane pičlih 30 dinarjev. Vsekor pohvalna pobuda! Toda tudi ta ni dosegla namena, ker lahko v restavraciji dobi kosilo vsak, ki ga želi, čeprav ima morda možnosti prehrane na domu. Tako tisti denar, ki ga prispeva podjetje za hrano, ne koristi samo tistim, ki pomoč najbolj potrebujejo, temveč vsemu kolektivu. Podoben primer je tudi v »IBI«, kjer se lahko dobi kosilo za 65 din.

Omenjenim problemom, od katerih je v precejšnji meri odvisna delovna storilnost v naših podjetjih, morajo posvetiti vso pozornost tako delavski sveti in upravni odbori podjetij, kot sindikalna organizacija in tudi ljudski odbori. Treba pa bo res trezno premisliti, kateri predlogi so najbolj in najsmretnjevi, da se ne bi po nepotrebnem zaletavali.

L. Anšec

Za večje uveljavljanje SZDL v Loki

Ob pripravah na občne zборе je prav in koristno, da vsako društvo in vsaka organizacija temeljito pretrese dosedanje delo, si samokritično in brez strahu predoči uspehe in neuspehe in nato na tej osnovi z vso resnostjo in odgovornostjo pred volivci pripravi načrte za bodoče delo.

Da člani loške SZDL razumejo svoje delo, je dokazal v polni meri zadnji plenum mestnih organizacij SZDL. Referenti in diskutanti so pustili vnetar včasih kar preveč udomačeno šablonsko in površno, samo v pozitivno stran usmerjeno razpravo. Posegli so krepko v jedro problemov, pa čeprav so bile nekatere ugotovitve negativne in boleče. Zavedali so se namreč, da je napredek mogoč le ob stvarni — pa čeprav težavni — analizi dejanskega stanja, ob živih, razgibanih borbi mnenj, pa tudi ob pometanju pred lastnim pragom.

Sekretar Ivo Puhar je poudaril v svojem poročilu, da se je zaradi svojevrstnega družbenega, zlasti ideološkega polčrta našega mesta, SZDL premalo uveljavila v javnem družbenem življenju. Se vse premoja se čuti vpliv SZDL v organizacijah in društvi, premalo je čutili tudi njeno pomoč pri delu domačega občinskega odbora.

Zaradi slabe priprave so bili množični sestanki nekvallitetni in slabo obiskani ter zato niso rodili pričakovanih uspehov. Samo delno se je delo poživilo ob razpravi o komunah in šolskih odborih ob koncu preteklega leta (II. kvart; Binkel). Premalo je bila SZDL aktivna tudi pri organizaciji kmečkih strokovnjakov

tečajev v zimskih mesecih. Z izjemo lastne iniciative komisije žena, ki je uspela privabiti v šiviljski tečaj okoli 160 obiskovalcev ter že kar tradicionalnega gospodinjsko - kuharskega tečaja na Lubniku, ki ga prireja vsako leto Planinsko društvo, — ni uspelo v tečaje pritegniti večjega števila kmečke mladine.

Novoustanovljeno Društvo prijateljev mladine bi moralo zajeti večji krog članstva. Dolžnost vseh množičnih organizacij in društev je, da z vsemi silami podpro akcijo za zbiranje novih članov, saj brez zadostne moralne in materialne pomoči društvo ne bo moglo razviti svoje delavnosti v tisti meri, ki jo želimo.

Večja povezanost, sodelovanje in pomoč sindikatov v njih borbi za dvig delovne storilnosti in zaposlovanja delovne sile, za dvig življenjske ravni delovnih ljudi; večje zanimanje za organizacije Ljudske mladine — katere sedanje delo v Loki resnično ne budi preveč upov in je skrajni čas, da jo postavimo na noge; vnašanje političnega dela v gasilska društva in pritegovanje mladine, saj gasilska organizacija ne sme in ne more biti samo strokovna, ampak je tudi politična organizacija ter bi bil predlog o vključitvi gasilcev v SZDL ne le primeren temveč edino pravilen. — To so le nekatere vprašanja, o katerih bi bilo treba resno razmisliti. V rešitvi teh problemov in v vztrajnem delu pa je edina garancija, da si bo SZDL tudi v Loki priborila tisto mesto, ki ji gre.

C.

Po zatišju, ki je trajalo 36 ur, so se v terek ponovno začeli boji okrog Liberije in Santa Rose. Boji se zdaj razvijajo po točno določenem načrtu in poraz agresorjev je neizogiben. V komunikaciji generalnega štaba je rečeno, da so po bojih na področju Santa Rose osvajačce dokončno vrgli nazaj. Uporniki se drže še v Santa Cruzu. Vlada razpolaga zdaj s 1800 dobro oboroženimi ljudmi, medtem ko upornikov ni več kot 700.

PROTI AMERISKIM VOHUNOM NA KITAJSKEM ZE DRUGI PROCES

»Nanfeng Džikpaoc« poroča, da je vrhovno ljudsko sodišče v Kvantungu obsodilo na smrt 11 ameriških vohunov, večjo skupino vohunov pa na različne zaporne kazni. Vohuni so se vtihotapili z ameriški letali. Nekateri izmed njih so bili v Cang Kaj Sekovi službi.

OTOK JIK JANG SAN SO ZAVZELI KITAJCI

Kuomintangsko obrambno ministrstvo je objavilo, da se je kitajske oborožene sile izkrcale na otoku Jik Jang Sanu. Kuomintangska vojska se jim je postavila v bran, vendar je bila obramba zelo šibka. Že navsezgodaj so kitajska letala hudo bombardirala otok Jik Jang San kakor tudi sosednji Ta Čen. Popoldne se je garnizija na otoku Jik Jang San udala kitajski vojski.

LIBANON SE NE BO PRIDRUŽIL TURSKO-IRAŠKEMU PAKTU

Pomočnik generalnega sekretarja Arabske lige Libanonec Rafif Belama je izjavil, da se Libanon ne bo pridružil turško-iraškemu paktu. Belama je dal to izjavo egiptovskim novinarjem na tiskovni konferenci.

NACISTE ŠCITI NEMŠKA POLICIJA

V Hamburgu vse od 1. 1933 ne pomnijo hujšega pouličnega boja, kot je bil pred nekaj dnevi. Okrog 6000 članov delavskih sindikatov se je borilo s 400 policaji, da bi prodrli v mestno središče, kjer so desničarske skupine proslavljale obletnico nemškega cesarstva.

Delavske kolone so na več mestih predrle policijske kordone, toda v središče mesta se jim ni posrečilo prodreti. Red je bil vzpostavljen šele, ko je bila policija pomnožena.

Novo politično vodstvo komune Kranj

Glas naših bralcev

Še o prometu v Selško dolino

Kritično stanje v avtobusnem prometu

V zadnjih dveh številkah vašega lista je bilo govora o loškem podjetju za promet oseb, tovora in za turistične usluže »Transturist« (o voznih redih, o cenah itd.). Prav je, da je tako razpravljanje našlo pot v časopis in da se javnost zanima za ta vprašanja. Pravilo je tudi, da potnik zahteva pojasnila o morebitnih nejasnostih in so predlogi v prvem članku nadvse pomembni: da je preko Loke najprikladnejša zveza s Tolminom in najkrajša z Bohinjem je jasno in Ločani si prav tako resnično želimo lepe, nove ceste, ki bi povezova-

Preteklo nedeljo dopoldne e bila v Kranju konferenca predstavnikov vaških in mestnega odbora SZDL s področja bodoče kranjske komune. Na konferenci so izvolili nov 27-članski odbor in 9-članski sekretariat.

Po krajšem referatu dosedanjega sekretarja tov. Pagona so v razpravi sodelovali številni delegati. Iz njihovega razpravljanja povzemamo naslednje: Doslej so organizacije SZDL skupno z oblastjo skrbele v prvi vrsti za probleme mesta in njegove bližnje okolice. V komuni pa, ko bo mestu priključeno izredno veliko kmečko zaledje, bo treba to skrb prenesti tudi na vasi, kjer bo prva naloga Socialistične zveze, da bo vložila čimveč naporov za politični in kulturni dvig našega podeželja. Doslej smo bili dostikrat kritični pri reševanju problemov na vasi in smo prvenstveno skrb posvetili mestu, v komuni pa se bodo ti odnosi bistveno spremenili. Prav gotovo ne bo najlažja naloga SZDL, da bo našla novo vsebino dela, vendar s skupnimi močmi se nam bo to posrečilo.

O delu in problemih naše mladine je razpravljalo več delegatov. Tudi v komuni bo skrb za mladino našla svoje mesto. Seveda bomo v prvi vrsti še vedno največ misli posvetili otrokom padlih borcev in žrtvam fašističnega terorja ter jim poskušali napraviti življenje kar najbolj prijetno. Tudi šolski mladini bomo morali posvetiti več pozornosti. Odnos med učeco mladino ter učitelji in profesorji je še vedno preveč neživljenjski. Tudi po šolskem delu bodo morali prosvetni delavci najti stik z mladino. Gotovo je, da je samo šolsko delo z mladino veliko premalo, ker je

stvju itd. Tudi tem organom upravljanja bo morala SZDL nuditi večjo pomoč.

Tudi o razvoju kmetijstva in kmečkih zadrug so razpravljali, ter ugotovili, da je Okrajna zadruga zveza dosegla zelo lepe uspehe pri svojem delu. (O tem poročamo na drugem mestu).

Konferenci Socialistične zveze za kranjsko komuno so prisostvovali tudi zvezni ljudski poslanec Boris Ziherl, član Izvršnega sveta in poslanec Franc Popit, ljudska poslanca Mira Svetina in Ivo Svetina ter predsednik LOMO in ljudski poslanec Vinko Hafner.

Na „fabriki“ bo zrasel nov blok

Seje Sveta za gospodarstvo LOMO Trzič so zelo razgibane, saj obravnavajo na njih razna gospodarska vprašanja Trziča in njegove okolice. Najvestnejši na teh sejah so tisti člani sveta, ki stanujejo izven Trziča, največkrat pa manjkajo na sejah ravno Trzičani.

Na zadnji seji je Svet za gospodarstvo osvojil besedilo novega »tržnega reda«, o katerem bo sklepal še ljud. odbor. Sprejel je tudi besedilo odloka o najkrajšem in najdaljšem obratovalnem času trgovin, gostiln in obrtov. Sklenili so tudi pregledati Dom onemoglih in nato poskrbeti, da se prostori in pritlikline popravijo.

Pot iz Leš na Visoče, katero uporabljajo delavci, je v zelo slabem stanju in so jo zato začeli popravljati. Občina bo preskrbela vse potrebne betonske cevi za kanale.

ljalj elektriko tudi v naselje »Reber« v Podljubelju, tako da je na Silvestrov večer tudi v tem naselju zagorela luč.

Elektrificirati pa žele tudi zadnjo hišo v občini. Montirajo že novo trafo postajo v Bistrici, ki bo v kratkem dobila okrepjen tok. Takoj nato pa bodo začeli montirati tudi novi transformator v Lešah.

Letošnja zimska sezona kulturnih prireditev v Trziču je več kot skromna. Medtem ko so se lansko leto vrstile številne zanimive prireditve, jih letos žal močno pogrešamo. Trzičani in tudi prebivalci najbližje okolice si želijo iger, koncertov in tudi drugih prireditev.

ODREDBA

Na podlagi 13. in 64. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. l. LRS, št. 19-89/52) in v zvezi z odlokom o rokih za zamenjavo oziroma izdajo delovnih knjižic (Ur. l. LRS, št. 48-184/54) je Okrajni ljudski odbor Kranj na skupni seji obeh zborov dne 20. januarja 1955 sprejel

ODREDBO

o rokih za zamenjavo oziroma izdajo delovnih knjižic.

1. Gospodarske in družbene organizacije, uradi in zavodi ter zasebni delodajalci na območju okraja Kranj morajo pri posredovalnici za delo OLO Kranj oziroma pri Komisiji za priznavanje delovne dobe vložiti prijave za izdajo oziroma zamenjavo delovnih knjižic v času od 24. I. do 29. I. 1955.

2. Komisija za priznanje delovne dobe mora odločbe o priznanju delovne dobe za tisti čas zaposlitve, za katerega so predložena dokazila, izdati do 15. III. 1955. O priznanju ostale delovne dobe bo komisija odločila, ko bodo predložena dokazila.

3. Ta odredba velja tudi za območja mestnih občin Kranj, Trzič in Škofja Loka.

4. Ta odredba velja takoj.

Podpredsednik OLO:
Dušan Horjak

Bralec iz Loke

Z občnega zbora ZB na Jesenicah

Minuli četrtek je bila redna letna konferenca organizacije Zveze borcev mesta Jesenice, ki se je udeležilo članstvo v zelo lepem številu. Poleg pregleda dosedanjega dela, ki je bilo v minulem letu dobro, so sprejeli na konferenci vrsto sklepov, ki bodo delovanje organizacije ZB na Jesenicah še izboljšali. Razveseljiv je sklep, da bodo člani ZB morali sodelovati v družbenih in društvenih organizacijah in skrbeti za dotok mladine v društva. Otrokom padlih borcev pa bodo posvečali vso skrb tudi v bodoče. Kot najvažnejši sklep za Jesenice pa je osvojitve sklepa o gradnji spomenika padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja.

Na »zgornji fabriki« v Trziču bo zgradila mestna občina poleg predilniške elektrarne še letos novo stanovanjsko hišo. V njenem pritličju bo trgovina. Tako bo to največje tržiško delavsko naselje, kjer prebiva okoli 1500 delavcev, dobilo toliko časa pričakovano trgovino.

Lani je to naselje dobilo tudi okrepjen električni tok iz nove trafo postaje, ki jo je s precejšnjimi stroški zgradil ljudski odbor. Lansko leto pa so nape-

Nova trgovina

V ponedeljek je bila v prenovljenih prostorih bivše Sajoviceve trgovine na Prešernovi cesti v Kranju odprta nova trgovina trgovskega podjetja »Gorenj«.

Okusno opremljena in mikavna trgovina bo pripomogla k lepšemu izgledu našega mesta.

Ljudje in dogoaki

So spet vmes banane?

Kostarika in njen boj za svobodo in demokracijo

TRI TEDNE BO TEGA, kar je predsednik Kostarike José Figueres opozoril svet, da pripravljajo pristaši bivšega predsednika Calderona Guardije s pomočjo sosednje Nikaragve napad na Kostariko. Dober teden je tega, kar se je to res zgodilo.

Cez mejo Nikaragve — severnega sosedja Kostarike — so vpadli oboroženi uporniki in zavzeli nekaj manjših pokrajinskih mest in vasi. Vlada Ko-

sen in so na nekaterih krajih uporniki še vedno aktivni, vendar je legalna kostariška vlada moralno že zmagala. Organizacija ameriških držav je poslala takoj po začetku sovražnosti v Kostariko »svojo misijo, ki je ugotovila, da ljudstvo podpira Figueresovo vlado in da so torej izmišljene govornice, da gre za notranji upor, s katerim Nikaragua nima nobene zveze. Na osnovi te ugotovitve so nekateri države obeh Amerik in pa sindikalne organizacije ostro obsodile napadalce in izrazile svojo solidarnost s Figueresovo vlado. Kostariški primer torej ne bo repriza guatemalske tragedije — kot so si to nekateri želeli — čeprav so motivi, ki so privedli do kostariške »državlanske« vojne precej podobni tistim v Guatemali.

KOSTARIKA pomeni na španščini bogato obalo. Je majhna država, saj meri le 50.900 km² in ima le nekaj nad 700.000 prebivalcev. Ko jo je 1502. leta na svojem zadnjem potovanju odkril Kolumb, nato pa med leti 1561—1565 osvojil španski osvajač Juan Vázquez de Coronado, so jo imenovali najprej zlato obalo ali pa zlato Kastilijo, kajti tu so našli zlato. Pravo zlato in zlato v rodovitni zemlji, ki so jo začeli obdelovati španski priselenci. — Za časa Špancev je bila Kostarika sestavni del Mehike.

Ko se je pod vplivom idej velike francoske revolucije začel tudi v državah Latinske A-

merike širiti osvobodilni boj proti tujcem, je ta val zajel tudi Kostariko. 15. septembra 1821. leta si je priborila Kostarika neodvisnost. Nastopila je dolga doba utrjevanja in oblikovanja državnosti, ki ni tekla gladko in mirno. Najprej je Kostarika živela nekaj let v skupnosti z ostalimi državami srednje Amerike. Ta skupnost pa se

Ali mi je spodrsnilo na banani?

je kmalu razbila, zaradi notranjih sporov, največ pa zaradi interesov velikih sil, ki jim ni bilo po godu, da ta strateško važen predel zajema ena sama država.

MED VELIKIMI SILAMI se je bil neprenehajen boj za inte-

resne sfere v državah Latinske Amerike. Že 1927. leta so znašale investicije angleškega kapitala v teh državah 1.154.800.000 funtov (skoraj 1 bilijon 154 milijard in 800 milijonov dinarjev!). Toda že od prve polovice 19. stoletja so se začele potegovati za svoj vpliv v teh deželah tudi Združene države Amerike. Z Monroovo doktrino »Ameriko Amerikancem« so poskušale izriniti iz Latinske Amerike takrat gospodarsko mnogo močnejšega partnerja — Angležje. To jim sicer ni uspelo takrat — z gospodarskim vzponom Združenih držav Amerike pa se je to počasi začelo ures-

ameriškega kapitala podvojila. Združene države oziroma njene kompanije in koncerni so gospodarsko »obvladali« Latinsko Ameriko!

José Figueres

NA OSNOVI USTAVE iz 1859. leta, ki je bila večkrat dopolnjena (posebno temeljito 22. decembra 1871. leta), je rasla v Kostariki notranja demokracija in blagostanje. Zanimivo je n. pr., da se danes porabi v Kostariki 30 odstotkov proračunskih sredstev za šolstvo. To je dežela, kjer se da več sredstev za šole kot za vojsko. V tem se Kostarika bistveno razlikuje od ostalih srednjeameriških držav, kjer še danes vladajo diktatorski režimi.

Kostarika je republika in ima Kongres, v katerega volijo vsake 4 leta 45 predstavnikov (na 15.000 prebivalcev po enega). Predsednika republike pa izvolijo posebej, prav tako na vsake 4 leta. Vse do 1948. leta so bili predsedniki republike liberalci (1936. leta Cortes Castro, 1940. Calderon Guardija, 1944 Piacado Michalski). Leta 1948. pa so liberalci na predsedniških

volitvah propadli, ker so njihovemu kandidatu Calderonu Guardiji očitali, da se je za časa predsednikovanja med 1940. in 1944. letom preveč naslonil na sosednje diktatorske režime in da je podpiral korupcijo. Zmagala je združena opozicija, ki je kandidirala konservativc Otilia Ulate Blanca. Kongres pa je pod vplivom liberalcev in komunistov razveljavil volitve, kar je privedlo do vojne, ki je trajala 6 tednov. Vodstvo revolucionarjev je prevzel napredni radikalec José Figueres — in zmagal. Guardija je zbežal v sosednjo Nikaragvo.

TAKOJ PO ZMAGOVITI državljanski vojni je postal predsednik konservativec Blanca, ki je bil legalno izvoljen. V začetku 1953. leta pa je postal predsednik Figueres. Takoj po prevzemu predsedniškega položaja je Figueres izdal nekaj važnih ukrepov. Predvsem je razpustil vojsko, o čemer smo že govorili, nato pa je obremenil tuje kompanije z večjim davkom, kot so ga imele dotlej. Pri tem je najbolj prizadel Unitet Fruit kompanijo, ki že od konca prejšnjega stoletja drži v svojih rokah okrog 30.200 ha nasadov banan. Ameriški kapital se je čutil prizadetega, vendar ni takoj odkrito nastopil proti tem ukrepom. Stisnil je zobe in čakal...

PRED DOBRIM TEDNOM so smatrali Guardini pristaši in magnati United Fruit, da je napočil čas za obračun. Toda zmotili so se. Volk si je polomil zobe. Demokracija je zmagala nad poizkušajo, da bi se vzpostavila tudi v Kostariki diktatura po vzorcu sosednjih držav. To je vzpodbuda za demokratske sile, ki so lani v Guardinih ostale poražene.

S. Beznik

Stanovanjska anarhija

Začelo se je že davno, ko se je nek krojač po lastni volji in iz lastnih potreb priselil v Bohinjsko Bistrico in samovoljno zasedel stanovanje. Nekako ob istem času so tudi izginili poslednji ostanki stanovanjske komisije, ki je bila ves čas svojega življenja komaj kos težavnim nalagam. Vendar, dokler je obstajala, se je vsaj trudila, da bi spravila pod streho vse tiste, ki so bili strehe potrebni. Ali je s svojim delom ustvarjala več nejevolje ali več koristi, o tem se je marsikdo v Bohinjski Bistrici še sedaj pripraviljen sporeči. No, umrla je in pokopali so jo brez časti. Večina prebivalcev Bohinjske Bistricice pa je že pozabila, da je sploh kdaj živela.

Od tistih časov se razvija v razdeljevanju stanovanj popolna samovolja. Za ilustracijo, kako daleč gre ta samovolja, nekaj primerov:

SELITEV PONOČI

Uslužbenec občine — marljiv kulturni delavec — se je iz stanovanja na farovškem hlevu preselil v lepo stanovanje, o katerem nekateri trdijo, da je zanj celo preveliko. V njegovo stanovanje pa naj bi se priselila družina, ki se ukvarja z mežnarjstvom. Najbrž bi bilo vse v redu in prav, da ni stanoval v zatohli, vlažni in temni luknji v farovžu ob hlevu delavec s svojo družino, ki je iz svoje partizanske prakse ohranil še nekaj revolucionarnosti in iznajdljivosti. Dve leti je že moledoval, naj mu dajo boljše stanovanje, ker ne more več vzdržati s svojimi nekaj let starimi otroki v vlažni in temi. Stanovanje na farovškem hlevu sicer ni kaj prida, vendar je vsaj suho. In po dveh letih moledovanja, se je prvo noč, ko je ostalo stanovanje na farovškem hlevu prazno, vanj vselil. Kako je selitev lahko tako hitro opravil, je in ostane skrivnost noči.

Ker je bil dan po selitvi kakor nalašč gospodu posvečen, se je novica kaj hitro raznesla. »Vili je vdrl v stanovanje«, se je širilo od ust do ust. Tercetke so se zgražale in dogodek napihovale kot dokaz o preganjanju vere, pravičnejši pa so skomigovali z rameni.

Ker ni bilo oblasti, ki bi posredovala rešitev delavčevi družini, si je sam napisal zakon in ga sam izvršil. Nekateri pravijo, da je o svoji nameri obvestil postajo Ljudske milice in nekateri odbornike Zveze borbovcev. Če je tako, izgleda, da so tudi oni sprevideli upravičenost nezakonskega, ki jo rodita siva in nevzdržen položaj.

Precej ljudi je danes na delavčevi strani in prav tako jih te precej, ki njegovo dejanje obojajo. Prav gotovo pa so z njim vsi, ki se stiskajo po luknjah in ne vidijo izhoda, kakšno naj se iz njih rešijo. Ti vidijo v njem vzornika, ki jim je pokazal pot, kako si je mogoče pomagati.

DVA REFLEKTANTA ZA POLOVICO IZPRAZNJENEGA STANOVANJA

Iz nekdanje bolnišnice, v kateri so v prvi svetovni vojni umirali avstrijski vojaki za kolero in nosi še danes ime »špital«, se bo odselila stranka brž, ko bo dobila stanovanje v lastni hiši v Ljubljani. Ko bo prazno, bo v tem stanovanju prostora za dve delavski družini.

Prav blizu pa stanuje upokojenec, ki si je nekoč toliko pritrgal od ust, da si je zgradil lastno hišico. Res, hišico! Njegov zakon je bil obdarjen s številnimi otroki. V letih po vojni pa so se njegove številne hčere začele močiti. In v vesplošni stiski za stanovanja, je upokojenec stlačil v svojo hišico nekaj novih družin, ker pač niso imele kam iti. Ni čudno, da so iskale misli in želje družin iz upokojenčeve hišice rešitev v stanovanju, ki bo kmalu izpraznjeno v »špitalu«.

Spet bi bilo vse prav, da si ni mislil prav tako delavec v vlažni sobi nekdanje obmejne karavle. Sreča za drugega in nesreča za prvega je hotela, da je bil prvi delavec tisto kritično dopoldne na delu. Vitrih je odprl napol izpraznjeno polovico stanovanja in družina iz karavle se je vselila vanj. Globoko razočaran zaradi tega, ker je bil prevaran v svojih upih, je delavec iz hišice pod »špitalom« postavil pred vrata divan in omaro, da bi si tako zagotovil vsaj drugo polovico stanovanja, kadar bo prazno. Ali mu bo uspelo ali ne, bodo pokazali dogodki, kajti slišati je, da se pripravljata na bitko tudi pismo-voja, ki se je poročil, pa mora zaradi tega, ker nima kam iti, stanovati njegova žena daleč onkraj Jelovice.

DOGODKI V GRANIČARSKI KARAVLI

Nekdanja postojanka graničarjev, ki so nekoč čuvali mejo

na Črni prsti, je imela več poslopij. Eno je kmalu po osvoboditvi zgrelo, eno uporablja na pol mrtva opekarna, v tretjem pa prebivajo ljudje. Ker je zidano iz kamna in grajeno za vojaške potrebe, je seveda kaj malo primerno za stanovanja. V sili pa mora pomagati tudi ta stara karavla. Kaj bi, je že tako! V zadnjem tednu pa je bilo to staro kamenito poslopje prizorišče pravicatvo vojske, kakršne ni doživelo niti v dneh, ko so prebivalci tod še oboroženi graničarji.

Ko je odšel delavec iz ene sobe te stare karavle, ki je bila njegovo stanovanje, v novo priporjeno in boljše stanovanje, se je sem priselil nekdo iz Koprivnika ali Gorjuša. Nesreča pa je hotela, da grade v Bohinjski Bistrici tudi stanovanjske bloke. Lepe štiritanovanske bloke. Dosljej sta izdelana dva od petih in Lesno industrijsko podjetje je vselilo vanju že osem svojih delavcev. Sosed priseljenca v karavli je bil tako srečen, da je dobil stanovanje v bloku.

Ko se je to zvedelo, so začeli možgani vseh tistih, ki imajo še slabša stanovanja kot so kamenite celice v karavli, bliskovito delovati. Najprej se je znašel novovseljeni stanovalec iz Gorjuša. Ker je bilo izpraznjeno stanovanje za spoznanje bolj suho od njegovega, je brž prevlekel svojo ropotijo. Iz Bitenja je začel voziti vozit pohoščeno železničarja, ki stanuje v hiši, kjer baje pet družin kuha na štem štedilniku, od Jezera pa sta prišli delavki, ki delata na žagi Tomaža Godca. Dosljej sta stanovali v napol razpadli baraki, ki je ostala v kamnoolomu nad Jezerom še iz časov, ko so gradili Bohinjski predor.

Železničar in delavki so se srečali pred stanovanjem — resda ni bilo tisto, na katerega so se toliko časa postili, vendar je bilo stanovanje — če lahko tako rečemo tudi kameniti, vlažni

sobi. Razvil se je prepir, ki so ga slišali tudi nekaj sto metrov oddaljeni sosedje, govori se, da so interesi skočili celo drug proti drugemu, invalidnost pa so si pridobili tudi nekateri den pohoštvu.

Ceprav je stara karavla zelo usmiljena in je dala streho že marsikomu, vendar ni mogla sprejeti naenkrat dveh — najbrž enako upravičenih zemljano-rov. Eno stran je morala odnehati. In ker sta imeli delavki slučajno listek občinskega tajnika, s katerim ju je povabil naj prideta iz svoje polrazpadle bajte, je moral odnehati železničar.

Vaščani pa že ugibajo, kje se bo borba nadaljevala, kakšne oblike bo zavzela in nekateri prerokujejo, da bo postala kaj kmalu krvava. Nekdo pa je dal v preteklem tednu za svoja vrata zapah. »Lahko se kdo spomni, pa me vrže iz stanovanja«, je opravičil svoje ravnanje.

NAMESTO EPILOGA

Izgleda, da anarhija, ki dobiva značaj pravicatvo vojske, preseda že tudi občinskemu ljudskemu

Nepričakovan obisk v Tiskanini

18. januarja zjutraj, ko je zapadlo nekaj snežink težko pričakovane snega in so delavci mehanične delavnice šele priceli z delom, se je nenadoma poglano skozi okno v delavnico nekaj kosmatega in rogatega. Pa vendar ni — sam hudič s Poljsnika? Seveda ne, le na smrt preplašen srnjak, ki ga je od kdo ve kod prignalo v tovarno in ki si je s skokom skozi zastekleno okno skušal najti v razsvetljeni delavnici zavetja pred preganjalci. Pred očmi strmečih delavcev je živalca begala okrog strojev in železja. Da bi si ne polomila nog so jo skušali ujeti, toda dva sta romala na tla, preden so jo trije krepki možaki ukrotili. Revše je bilo premočeno in od drznega skoka skozi okno ranjeno po nogah. Hitro so ga dneli — v tvarniško ambulanto, kjer ga je dr. H. (kar brez bolniškega lista) pregledal in obvezal. Nato kratek posvet in že je brzel tovarniški avto proti Besnici, kjer so rogača spustili na svobodo. Srnjak je krepko zajel sapo in

odboru in morda bo sčasoma le uspel spraviti na noge stanovanjski svet, ki bo napravil vsaj nekaj reda. Slišal pa sem že mnenje: »Ja, kdo bo pa sei v stanovanjski svet. Kup zamere na vse strani, če se lotiš.« Po tej poti bo stanovanjska vojska še cvetela in se razvijala. Toda upajmo, da bo nekoč le zavladal zakon in red, ki bosia vsaj nekoliko v skladu s strahovitimi stanovanjskimi potrebami.

Prav gotovo bo treba graditi. Mnogo graditi. Ugleden vaški politični funkcionar in eden najboljših aktivistov med vojno pa je dejal, da bi kazalo graditi drugače, kot se gradi sedaj.

V petih blokih bo dvajset stanovanj in stala bodo petinšestdeset milijonov dinarjev. Če bi dali teh petinšestdeset milijonov delavcem — stanovanjskim interesentom — vsakemu milijon, bi imeli v dveh letih petinšestdeset stanovanj. — Tako pa le dvajset.

Morda ima prav!

FRANCE ZVAN

Gorenjska - jugoslovanska Holandija

Za 130 odstotkov povečan ha donos semenskega krompirja Dnevni odkup mleka v okraju narasel v dveh letih za 4000 litrov

Medtem ko predvojni statistični anali beležijo, da so na področju sedanjega kranjskega okraja pridelali pred vojno le 64 stotov krompirja na ha, pa kaže povojna, lanskoletna statistika drugačno število: lani so kmetijski pridelovalci v okraju pridelali povprečno že 140 stotov krompirja na ha, (ponekod so nekateri pridelovalci to povprečje že visoko presegle).

Kako je bilo mogoče doseči Nemčije ter Holandije. Te nove, mlade krompirjeve vrste so dale ob pravilnem gnojenju zemlje in sploh v za krompir primerni zemlji (predvsem v hribovitih predelih), tudi nad 200 stotov krompirja na ha, kar že pomeni srednjeevropsko povprečje.

V kranjskem okraju je pokazal prenos kakovostnih krompirjevih vrst v Poljansko dolino prav lepe uspehe. Najboljše uspehe pa so v okraju dosegli v občini Naklo. Nadvse zanimive so številke, ki kažejo, koliko pridelajo semenskega krompirja v posameznih agrarnih državah na enega kmetijskega prebivalca in koliko v Naklem: v Na-

menskega krompirja. To skladišče bo zlasti pomembno zaradi tega, ker moramo posvetiti skladiščenju semenskega krompirja veliko skrb, ker sicer lahko izgubi tak krompir na svojih sestavinah. Omenjeno skladišče bo lahko sprejelo okoli 100 vagonov krompirja.

S temi ukrepi bodo dani vsi pogoji ne le za ustalitev sedanjega pridelave semenskega krompirja na Gorenjskem, temveč tudi za nadaljnje kakovostno in količinsko povečanje tega tako pomembnega prehranbenega pridelka.

4.000 LITROV MLEKA VEČ
Se leta 1953 je primanjkovalo Kranju, Trzihu in Skofji Loki okoli 2.000 l mleka dnevno za preskrbo mestnega prebivalstva v kritičnem zimskem času.

Tedanja mlekarja v Kranju ni imela pravilnega odnosa do živinorejcev. Temu dejstvu je v glavnem tudi pripisati omejeno pomanjkanje mleka. Šele ko so zamenjali takratno vodstvo mlekarne z ljudmi, ki so se zanimali za proizvajalca in ki so znali z njim vzpostaviti dobre odnose, se je stanje izboljšalo.

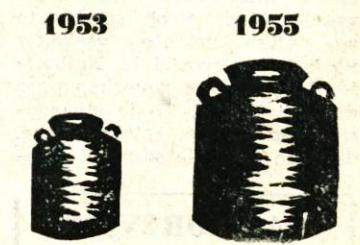
S smotno odkupno politiko in s plačevanjem mleka proizvajalcu na osnovi maščobe, čistote in kislosti (na tej osnovi odkupuje edino mlekarja v Cirčah), je OZZ uspela povečati zanimanje živinorejcev za prodajo mleka tudi v zimskem času in tako omogočiti nemoteno preskrbo mestnega prebivalstva v okraju z zadostnimi količina-

klem pridelajo 1808 kg na kmetijskega prebivalca, medtem ko je jugoslovanska povprečje 147 kilogramov; Čehoslovaška pridelala 2.500 kg, Francija 1443 kg, Holandija 4.052 kg in Danska 1850 kg. Iz številke je razvidno, da so nekater napredne dežele razen Francije in Danske po ha donosu krompirja še veliko pred nami. V kranjskem okraju in sploh na Gorenjskem pa se da doseči še mnogo več kot kažejo dosedanj uspehi. Letos je cilj OZZ povečati pridelavo semenskega krompirja na povprečno 200 stotov na ha. Temu bo v največji meri pripomogla izbirna postaja v Poljanski dolini, ki bo začela z delom že 1. aprila. Postaja, katero bo vodil ing. Kos, bo delala poizkuse s 50 krompirjevimi vrstami, najboljše vrste pa bo posredovala kmetijskim pridelovalcem.

Da se je tudi kakovost semenskega krompirja v okraju zelo dvignila nam kaže tudi razmerje, iz katerega je razvidno, da je od sklenjenih pogodb za pridelovanje semenskega krompirja v naši republiki (skupno 439 hektarov), sklenila OZZ v Kranju s pridelovalci pogodb za 109 hektarov semenskega krompirja.

Razen izbirne postaje pa nameravajo zgraditi v Skofji Loki, ob postaji, še skladišče se-

4000 l več

mi mleka. Dosegli so celo več. Danes pošilja mlekarja dnevno celo 2.000 l mleka v Ljubljano. To se pravi, da so uspeli v dveh letih povečati odkup mleka v okraju za 4000 l in to obnem s povečanjem kakovosti mleka. Toda treba bo še veliko truda, da bi se sedanje stanje živinoreje na Gorenjskem še popravilo, prav posebno pa v pogledu higienske ureditve hlevov naših kmetovalcev. Zato je prav, da OZZ ne misli sedeti na lovrih doseženih uspehov, temveč da se trudi doseči še večje uspehe.

Na splošno željo udeležencev naše letošnje ankete, začnemo s to številko objavljati tedenski notranjepolitični komentar pod naslovom »Od petka do petka«.

In postal sem naročnik

Družbeni plan za leto 1955

Pretekli teden je potekel v znamenju razprav skupščinskih odborov Ljudske skupščine o nekaterih važnih zakonskih osnutkih. V ospredju razprav in zanimanja pa je bila vsekakor razprava o družbenem planu LRS za leto 1955.

Letošnji družbeni plan predvideva, da bo življenjski standard porasel. Na seji obeh gospodarskih odborov je že prejšnji četrtek govoril o osnutku družbenega plana dr. Marijan Brečelj, podpredsednik Izvršnega sveta LRS. Poudaril je, da se republiški plan giblje v okviru zveznega družbenega plana, ki je bil sprejet že konec preteklega leta. Osnova letošnjega plana so uspehi, ki smo jih v lanskem letu dosegli pri razvoju našega gospodarstva. V lanskem letu se je namreč povečala industrijska proizvodnja v primerjavi z letom 1953 za 11 odstotkov, kmetijska pa za 7 odstotkov.

Letos predvidevajo, da se bo industrijska proizvodnja spet povečala za 11 odstotkov, kmetijska pa za 5 odstotkov.

Posebno pozornost bodo posvetili kmetijstvu. Zato predlaga osnutek letošnjega družbenega plana, da je treba omejiti izvoz tistih surovih, ki jih lahko uporabimo za izdelavo močnih krmil. Na ta način se bomo izognili nevarnostim, ki so nastale lansko leto, ko je spričo povečanega izvoza kmet prodajal sončnična semena po 25 dinarjev za kg, tropine teh semen pa kupoval po 30 dinarjev, če je hotel živini pokladati močno krmo. To nesorazmerje je nedvomno precej vplivalo na zmanjšanje mlečnosti krav in prizadevalo naše gospodarstvo.

Prav tako se bo po letošnjem planu povečalo uporabljanje umetnih gnojil, od lanskoletnih 3500 vagonov na 7000 vagonov, ali za 100 odstotkov. Ustanovil se bo tudi poseben sklad za pospeševanje kmetijstva, zadruga in državna posestva pa bodo imele posebne davčne olajšave, saj se jim bodo družbene obveznosti zmanjšale od 2 odstotka na 0,5 odstotka, ostal pa jim bo tudi ves dobiček.

V gozdarstvu se predvideva znižanje sečnje za 12 odstotkov, da se uredi stanje v naših gozdovih, ki so ponekod že precej izčrpani.

Življenjski standard bo, kot smo že omenili, porasel, plačni sklad pa se bo dvignil za 8 do 10 odstotkov.

Pravkar o vseh teh stvareh razpravljata gospodarska odbora obeh zborov. V torek, 18. januarja, pa je začel za razpravo tudi proračunski odbor, ki je razpravjal o osnutku republiškega proračuna za leto 1955. Letošnji proračun bo za 16 odstotkov večji od lanskoletnega, vendar je zelo stvaren in preračunan na splošno štednje, ki naj pripomore k dvigu življenjskega standarda. Skupno predvideva proračun 9470 milijonov dohodkov in prav toliko izdatkov.

Prilagodijo se novi zakoni

Med tednom je zasedal tudi skupščinski odbor za zdravstvo in socialno politiko. Zelo zanimiva je bila razprava o zobozdravstveni službi. Poslanci so govorili, da bo treba povečati kontrolo nad kvaliteto in količino opravljenega zobozdravstvenega dela. Pri Svetu za zdravstvo naj bi se po predlogu tov. Mire Svetinove ustanovila posebna komisija, kamor naj bi se zatekali zavarovalci, ki so jim bile zobne storitve slabo opravljene.

Tudi odbor za prosveto in kulturo se je sestal pretekli torek. Razpravljal je o Prešernovih nagradah in o ustanovitvi Sveta umetniških akademij ter Filmskega sveta, posebno zanimiva pa je bila razprava o kmetijskem nadaljevalnem šolstvu. Za te šole bo treba najti več učiteljev, ne bi pa bilo koristno, če bi se sprejel sklep, da je to šolstvo obvezno v vsej republiki. Tu je treba prepustiti iniciativo okrajem. Tudi o tem, da se ljudje, ki končajo filozofsko fakulteto, nikakor ne morejo odločiti za službovanje na podeželju, so govorili. Sklenili so, da bo treba temu problemu posvetiti vso pozornost.

Kmetijstvo v ospredju

Ž od akviziterjev. Veste, jaz na svetu ni sitnejših ljudi e davno sem sprevidel, da sem hudo trmast, pa se ne dam nikoli nobenemu, čeprav so si že nič kako prizadevali, da bi me ugnali. In ker sem gonil le svojo, mi doslej ni mogel še nihče do živga. Pa ne rečem, da se zato, ker ne maram akviziterskega prigravarjanja, nisem zavaroval, da nisem naročil pol ducata časnikov in revij, da nisem član Prešernove družbe in da ne podpiram najrazličnejših društev in organizacij. Vse to počnem. Ampak nikoli me še ni »Ne potrebujem časniškega zavarovanja. Pri DOZ sem zavarovan za neugodno in za življenje.«
»Vseeno. Boste dobili pa dvojno zavarovalnino, če se vam kaj zgodi.«
Zdaj je šele udaril na pravo struno. »Figo bom dobil,« sem mu odvrnil. »Kdo pa je tako neumen, da bo izplačeval dvojno odškodnino in drugo še za bore prispevek, ki ga plača vaš uprava. Nikar me ne trpite s takimi rečmi, saj jih poznam bolj od vas.«
Za trenutek mu je zastala

nihče preprical. Vselej sem se sam odločil, toda ne zato, da bi se znebil akviziterjevih obiskov in pregovarjanja z njimi. Saj mi je še celo v veselje, če jim lahko oporekam. Svoje čase je prihajal v hišo tudi »Jesenjski opravljivec«. Ne sponim se več, kako je bilo. Mislim, da so ga začeli pošiljati kar na slepo. Saj to je pri ljudih mojega kova še najbolje. Nihče mi ne prigovarja, nikomur nimam ugovarjati, nazaj pa se mi časnik ne ljubi pošiljati.
No, zdaj pa izgleda, da so se kar naenkrat zarotili zoper mene. Najmanj pet jih je že prišlo k meni, naj vendar naročim naslednika pokoj. »Opravljivca.«
»Bom premislil,« sem dejal prvemu. »Saj te pogosto vidim. Ti bom že povedal, kako sem se odločil. A vsi niso bili tako navni, da bi jih lahko kar tako na hitro odpravil.«
»Ali pa veste, da ste pri »Glasu Gorenjske« najceneje zavarovani,« mi je dejal drugi. »Za štiri sto dinarjev letne naročnine, vam teče neugodno zavarovanje pod enakimi pogoji, kakor pri dnevnikih, čeprav vas stane naročnina nanje dva do tri jurje.«

kratko zaključil, »povej mi, ali si ti nanj naročen?«
Precej spokorniški je bil tisti njegov »nes,« najinega razgovora pa je bilo pri priči konec. Vem, da se takšne teme ne bo nikoli več lotil.

Naslednji se je spet potrudil do mene. Kar pri vratih mi je razodel svoje trdno prepričanje o tem, kako gotovo si jaz želim biti naročnik »Glasu Gorenjske«.

»Ze vem, že vem,« sem odvrnil. »Velezanimiv tednik, ki objavlja same pametne stvari s področja politike, gospodarstva, kulture in odločilno rešuje našo zavest iz nazadnjaštva. Povrh pa še zavaruje in tako tudi sam rešuje socialno politiko.«
»Da, vse to in še marsikaj drugega,« je dejal mirno in zelo prepričljivo. »Razen tega pa vam nudi možnost, da postanete lastnik mnogih vrednih dobitkov — med njimi je tudi radijski sprejemnik. Vidim, da ga nimate. Ali bi ne bilo...«
Ni utegnil dokončati, »Ne boste nesramni in ne očitajte mi, da tega in onega nimam,« sem ga presekal. »Kako pa naj si železniški upokojenec privoščim radijski sprejemnik? Le kako. Vas vprašam?«

»Glas Gorenjske« si pa lahko privoščite in morda bo prišel z njim vred v hišo radijski sprejemnik,« je dejal tako uslužno, kakor bi bil ne vem kako vpluden z njim.

Ta zna bolje kot ostali, sem si mislil in mu dejal: »Hvala. Kar imam, si sam kupim in nikoli ne spekuliram s srečo.«
Moj mož je zvito pogledal in videl, da je zasejal vame kal dvoma. Obravščil se je in dejal se med vrati: »Saj se bova še videla. Boste

Čez nekaj dni me je spet obiskal. »Iskal sem ga,« je dejal, »pa so najbrž že nekaj zavili vanj.«
»Skoda...« se mi je izvilo. »Skoda, da nisi prebral.«
In... naslednji trenutek sem naredil tisto, kar sem mislil, da nikoli ne bom. V hipu sem napisal na dopisnico, ki se je

zajemljaj: »V »Glasu Gorenjske«? Pa ga imaš? Posodi mi ga, da bom prebral.«

»Saj se bova še videla. Boste

»Res, res, tudi tega je nekaj. Sicer pa prav lepo obravnava gospodarsko in še prav posebno našo kulturno politiko.«

»Kakšno kulturno politiko. Najbrž ni mnogo drugačen, kot je bil »Opravljivec«. Trobezljajnje o tem, v kateri vasi so bolj napredni in kje je več klerikalcev. Sicer pa, Stane,« sem na

potem sem se zlagal, da sem kakor nalašč že nekaj dni valjala po mizi, naj mi začno pošiljati »Glas Gorenjske«.

Nekajkrat mi je bilo že žal in sem svoje dejanje obsojal (nekajkrat sem si celo rekel kapitulanta), a naročila zaenkrat nisem preklical. In nestrpno čakam sobote, ko mi bodo prinesli prvo številko.

Nace Trma

DRUŽINSKI POMENKI

Nasveti materam: Nočno mokrenje in vzgoja

Mokrenje v posteljo povzroča materam velike skrbi. Ta pojav je precej pogost, zato je prav, da mu posvetimo nekoliko pozornosti.

Niso redki primeri, ko starši ali drugi člani družine takega otroka zasmehujejo ali ga celo kaznujejo. To postopanje je vse prej kot pravilno. Otroci zaradi tega samo trpijo in dobivajo komplekse manjvrednosti. Namesto, da bi jih starši hrabril in jim pomagali k večji samozavesti, jim še tisto malo vere vase ubijejo.

Najboljše sredstvo proti nočnemu mokrenju je razumna vzgoja. Vsak otrok smatra to za veliko nesrečo, vsekakor večjo kot v resnici je. Najbolje je, da o tem ne govorimo pred drugimi ljudmi. To je stvar otroka in matere, zato ni treba, da vedo zanjo še sosedovi otroci.

1. taki otroci morajo po kosilu počivati, da njihovo spanje ponoči ne bo preveč trdno;
2. vsaj 6 ur pred spanjem ne smejo piti vode in drugih tekočin;
3. spijo naj na trdi postelji. Tudi je dobro, da jih ponoči enkrat prebudimo.

Ob plesnih zvokih

le, žameta, tafta in brokat svile, a za velike plesne zabave se predvsem priporočata georgette, tanke čipke, til, organdi in slično.

Rokavi imajo vse dolžine, pa tudi ovratni izrezi imajo najrazličnejše oblike in velikine. Gornji deli so enostavni, krila pa za velike plesne toaleta navadno široka, plisirana, zvonasta, vezena in podobno. Možna je torej kar lepa izbira, tako da se bo vsaka lahko odločila za kroj, ki ji najboljše pristoji.

Zato tudi ni nujno, da si kupimo za novo sezono tudi novo večerno obleko. Pri ogledovanju novih modelov v izložbah je marsikatera od nas preprčana, da je njena toaleta že povsem moderna. Take skrbi so res odveč. V letošnji plesni sezoni prihaja vsakega model do svoje veljave.

Mladostno ljubka plesna toaleta za sezono zabavnih prireditev in nekoliko enostavnejša večerna obleka iz črnega žameta.

OBRAZI IN POJAVI

Morala moralne vzgoje

Nekdo mi je pripovedoval, za kaj vse se uporabljajo po gimnazijah ure, ki so namenjene moralni vzgoji. Res zanimivo! Zgleda, da se na teh urah počne vse — kar je prav in kar ni.

Ponekod berejo na urah moralne vzgoje Cankarja, spet drugod kako drugo čtivo — samo da učitelju ali profesorju ne bi bilo treba kaj povedati, ker je gotovo v zadregi, kaj naj bi sploh povedal.

Spet drugje ravnaajo z urami moralne vzgoje še bolj mačehovsko. Imajo jih za nekakšno »rezervo«, iz katere pokrivaio primanjkljaje pri drugih predmetih. Če je recimo zaradi športnega dneva, kake proslave, bolezn profesorja ipd. odpadla ura zemljepisja, zgodovine, slovenščine, matematike — se ta nadoknadi na račun moralne vzgoje!

Medtem pa je nešteto problemov, o katerih bi se splačalo — in tudi moralo — razpravljati na urah moralne vzgoje. Naj omenim samo nekatere. Na šolah imamo mešane razrede. V takih razredih je poseben problem odnos med dečki in deklicami. V nekem takem razredu so se dijaki in dijakinje kar sami od sebe

sporazumeli, da se bodo odslej na ulici pozdravljali. O obnašanju med tednom vodijo posebne zpiske, ki jih potem vsak ponedeljek prebere nekdo pred vsem razredom — toda ne na uri moralne vzgoje, marveč med odmorom. Vse to se dela torej mimo šole. Potem so tu problemi pubertete, vprašanja seksualne vzgoje mladine! To so vsa področja, kjer smo, spričo predvojnega klerikalnega mračnjastva, ki je vladalo na naših šolah, tako zaostali, da postaja to počasi resnejši problem kot naša gospodarska zaostalost, iz katere se hitro dvigamo.

Vendar se o vsem tem na urah moralne vzgoje ne govori. Če pogledamo, za kaj vse se porabijo tiste ure, kjer bi se o teh stvareh moralo govoriti, potem se ne bomo čudili, zakaj mladina teh problemov ne pozna.

Nekateri smatrajo, da je moralno to kar se mora. Mar ne zgleda, da je tako tudi z moralno vzgojo, da je le-ta na urnikih le še zato, ker mora biti.

Poslušal sem prijatelja, ki mi je pripovedoval te stvari — in nisem se mogel načuditi.

ABC

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroska cesta 6. Direktor: Sumi Nace. Urejuje: uredniški odbor. Odg. urednik: Slavko Beznik. Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj - okolica št. 624-T-127 / Izhaja vsako soboto / Letna naročnina 400, polletna 200, četrtletna 100 dinarjev. Posamezna številka stane 10 din

V Ljubljani so z navdušenjem sprejeli gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja

Če so bile vstopnice za gostovanje našega gledališča v Mestnem gledališču v Ljubljani že dva dni pred prvo predstavo razprodane, ima to svoje razloge. Gotovo je eden od njih: zanimanje za J. P. Sartra, tega famoznega papeža eksistencializma, ki kot tak pri nas uživa dvomljiv sloves. Postal je že nekakšen »bau - bau« in »bau - bau« je zanimiv kot polniški hudič. Če je na eni strani »ljubljanški firbec« napolnil hišo, jo je na drugi strani še bolj sloves, ki si ga je kranjsko gledališče v letošnji sezoni pridobilo pri ljubljanski gledališki publikli z gostovanjem v osrednjem slovenskem gledališču — v Drami.

Izbira dela — takrat so igrali »Mladost pred sodiščem« — je bila gotovo posrečena in tudi tokrat se je pokazalo, da imajo takolimenovana provincialna gledališča zelo srečno roko pri repertoarni politiki. Seveda je ena stvar privabiti občinstvo, druga pa: zahtevno publiko — in to ljubljanska je — zadovoljiti. Če pravim »zadovoljiti« mislim pri tem na zadovoljitev v takšnem smislu, da slabo pripravljena predstava s slabo režijo ali igro ne žali okusa občinstva. Gotovo bi si kranjsko gledališče že štel v čast, če bi gostovanje v Ljubljani pokazalo, da stoji vsaj na približno isti ravni kot gledališča v Ljubljani. Gostovanje je to brez dvoma dokazalo — in ne samo to.

Stopnja više, ki jo gledališče z neko predstavo lahko doseže, je: pripraviti občinstvu resnično umetniško doživetje, doživetje ob katerem človek pozabi sam nase in živi z igralci v nekem drugem svetu, v svetu umetnosti.

S predstavo »Glejte, Američka!« je Prešernovo gledališče ustvarilo predstavo — doživetje, ki se ga bo občinstvo s hvaležnostjo spominjalo.

Saroyanova globoko lirčna in nekeje pretresljivo resnična enodejanka »Cujte, ljudje!« in Sartrova »Obzirna vlačuga«, v kateri je Sartra — destruktivnega filozofa izrinil Sartre — umetnik, sta deli, ki — čeprav različni — v najglobljem jedru obe pomenita krik »ponižanih in razžaljenih«, krik po človečnosti, ki je obenem tudi prva manifestacija upora. Ni čudno, da sta nam obe deli nekje blizu prav zaradi tega, saj še nismo pozabili na čas fašističnega nasilja, ki se v tej ali oni obliki manifestira tudi v obeh delih. Obe obravnavata pereče vprašanje sodobne Amerike. V obeh primerih gre za surovo obračunavanje z nedolžnimi malimi ljudmi v imenu nekih fikcij, ki se pred očesom umetnika razkrijejo kot preračunana podlost, hinavstvo in licemerstvo.

Igralci so svoje vloge resnično doživeto podajali in potegnili za seboj tudi občinstvo, ki

Iz Titana

Pred dnevi so začeli s tečajem za prisvojitve višje kvalifikacije ključavničarji, strugarji, orodjarji itd., ki ga prireja podjetje za vse kvalificirane delavce, posebno pa za tiste, ki zaradi vojne niso imeli prilike izpopolniti se. Na tečaju, ki bo trajal dve leti (samo v zimskih mesecih) predavajo tovarniški inženirji in strokovnjaki.

MED ČLANE PREŠERNOVE DRUŽBE BO RAZDELJENIH VEČ STO DOBITKOV MILIJONSKO VREDNOSTI. ZATO POHITITE Z VPISOM!

Nastop neznanih talentov na Jesenicah je uspel

Prostorna dvorana Mestnega gledališča na Jesenicah prejšnjo nedeljo ni mogla sprejeti vseh, ki so hoteli poslušati razne neznane talente radovljiškega okraja. Dvorana je bila že pov-

sem razprodana v predprodaji (kar se na Jesenicah sicer redko zgodi) in mnogi, ki so prišli iz raznih okoliških krajev, so bili razočarani in prizadeti, ker niso mogli poslušati nastopa.

Od številnih prijav je bilo tokrat izbranih 25, ker bi se sicer program zavlekel nad dve uri. Poleg pevcev solistov, so nastopali tudi recitatorji, harmonikarji, pevski dueti, kvartet in oktet. Občinstvo, ki je nastop ocenjevalo, je kaj živo spremljalo izvajanja slehernega amaterja. Upati je, da se bodo poslej tisti, ki so nastopili, vključili v našo kulturno dejavnost v posameznih društvih, saj je bil to pravzaprav eden namenov te prireditve.

Deset najboljših je nagradila Zveza kulturno-prosvetnih društev z denarnimi nagradami, nekaj pa so jih obdarila tudi jeseniška podjetja.

Upati je, da bo želji številnih, ki tokrat niso dobili prostora, ustreženo s skorajšnjo ponovitvijo nastopa.

Francé Bratkovič

ne prvine v umetnosti (Bunc: Slovarček tujk str. 166) od praktične uporabe teh bajk v rokah germanskih kolonizatorjev, ni to vprašanje pismenosti, temveč etike.

Osnovna misel v lanski oceni Skuffečve dramatizacije pravljice o Trnuljčici je bila v vprašanju, kaj je bolj zaslužno: bogatenje naše nacionalne kulture s posvojevanjem in adaptiranjem kulturnih vrednot ali pa naj sposoben dramaturg zajema iz čedalje bolj v pozabo tonečega pravljničnega bogastva lastnega naroda. — O tem diskutirajmo!

Francé Bratkovič

SPOMENIK PRED PALAČO OZN

Dne 15. decembra preteklega leta je bil svečano odkrit v parku poslopja OZN spomenik, ki simbolizira mir in prizadevanje Organizacije združenih narodov za utrditev enakosti in pravičnosti v svetu in ki ga je naša država poklonila tej organizaciji. Kip je delo srbskega umetnika — kiparja Antuna Augustinčiča.

Ameriško časopisje zelo las-kavno piše o našem umetni-ku in njegovi ustvaritvi.

DNEVNIK ROMAINA ROLLANDA

Pred dnevi so v Leninovi knjižnici v Moskvi odprli zavoj, v katerem je bil prepis dnevnika slovitega francoskega pisatelja Romaina Rollanda. Zveze tega dnevnika (ki opisuje življenje pisate-

lja od leta 1914 do 1919) je Rolland zapustil knjižnici že 25. novembra 1934 s pripombo, da ga lahko pregledajo šele 1. januarja 1955.

Original dnevnika je v Univerzitetni knjižnici v Baselu.

PRI NAS BODO SNEMALI »VOJNO IN MIR«

Med italijanskim filmskim podjetjem »Ponti de Laurentis« in jugoslovanskim podjetjem »Avala film« je bil podpisan dogovor o skupnem snemanju filma »Vojna in mir« po romanu Leva Tolstojeva. Scenarij sta napisala dva znana italijanska pisatelja in režiser Mario Cemerini.

Film bodo snemali v Jugoslaviji predvsem zaradi slikovite pokrajine in široke možnosti za izbiro tipov, ki bi interpretirali osebe Tolstojevskega romana.

Za snemanje tega filma se je močno zanimalo tudi ameriško filmsko velepodjetje »Metro Goldwyn Mayer«.

jih je pri vseh štirih predstavah nagradilo z burnim odobranjem.

Na koncu zadnje predstave se jim je v imenu Mestnega gledališča zahvalil direktor tovariš Tiran, odgovoril pa mu je režiser Prešernovega gledališča tovariš Igor Pretnar. Med drugim je dejal, da je cilj vsakega gledališča iz province, da se vsaj enkrat na leto predstavi publikli v metropoli in tako prestane preizkušnjo ter se prepriča o vrednosti svojega dela. Tako preizkušnjo je letos Prešernovo gledališče sijajno prestalo.

Na koncu se je ansamblu zahvalil še tovariš Veber v imenu DSDU in tov. Jeločnik v imenu sindikata. Oba sta izrazila željo, da bi Prešernovo gledališče kmalu spet gostovalo v Ljubljani.

BeS

Calderon de la Barca:

DAMA - ŠKRAT

Ob uprizoritvi »Mladega odra« v Kamniku

Mirno lahko trdimo, da je v Sloveniji malo tako delavnih igralcev-mladincev kot jih ima DPD »Solidarnost« v Kamniku. »Mladi oder«, ki je odsek tega društva, ima že nekaj tradicije. V sezoni 1952-53 se je prvič — s Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja« — predstavil kamniški gledališki publikli.

Možnosti uprizarjanja podeželskih odrov so majhne. Potrebnost je domiselnost, iznajdljivost in delavnost, posebno slednja, kajti le to omogoča obstoj vsakega društva. Tudi amatersko gledališče ima dolžnosti do splošnega kulturnega razvoja naših ljudi in mora vsaj v mejah svojih možnosti ustreči željam gledalcev — tako so zapisali v svojem gledališkem programu mladi Kamničani. Izdali so prvi gledališki program, tako da bo občinstvo, poučeno o piscu in dobi v kateri je delo nastalo, lahko bolje spremljalo igro.

Španski mojster baroka Calderon de la Barca je začel svoja gledališka dela ustvarjati že na bogati tradiciji svojih predhodnikov: Cervantesa, Lope de Vege in Tirsa de Moline, ki so že za časa Shakespeara dvignila

španski oder na svetovno raven. Calderon je mojster mitološke in religiozne drame, slovi po baročni obnovi Faustove snovi in popolnoma novem prikazu socialne drame (»Sodnik Zalamejski«). Izboljšal je komedijo, zasluge pa ima tudi pri razvoju zgodovinske drame, s katero je zaslovel kot nadaljevalec Shakespeara. Calderonova pesniška in umetniška višina je potegnila za seboj njegove prijatelje — pesnike, ki so njegovo delo nadaljevali in ohranili stike s svetovno dramatikom. Danes so Calderonova dela na železnem repertoarju svetovnih gledališč.

Ceprav ima komedija 12 slik (4 prizorišča) je režiserju tovarišu Avguštinu Lahu uspelo, da je dogajanje potekalo hitro in v skladu z vsebinskimi zahtevami drame. Tudi z enostavno inscenacijo je tovariš Lah dosegel uspeh. Na odru sta bili dve sobi, s spuščanjem vmesne zavesne pa so prikazali ulico in hodnik. Prvič je bila pri nas naplana tudi originalna scenška glasba, s katero je mladi kom-

ponist Samo Vremšak zelo dobro povezal posamezne slike in jim dal razpoloženja.

Mlade igralce — »tiste, ki bodo nadomestili stare«, kakor jih je v soboto zvečer pozdravil vodja dramske sekcije F. Bortauer — moramo na splošno pohvaliti. Pretkano vdovo dono Angelo je dobro interpretirala Kordaševa, njeno prijateljico dono Klaro, Gabrova, služkinjo Izabelo pa Miheličeva. Mogoče je Kordaševa s pretirano gestikulacijo izstopala, pri Gabrovi pa se preveč pozna še vpliv Potokarjeve režije iz »Hasanaginice«. Miheličeva je z naravno igro žela veliko priznanja. Revnikar (sluga Korma) je bil izmed moških vlog najboljši. Otresel se je običajne okorelosti in je kot burkež in glavni vodja akcije navdušil občinstvo. Pri Jezeršku (don Manuel) in Sršenu (don Luis) se opaža napredek, kar posebno velja za slednjega, ki si je mnogo izboljšal dikcijo. Kržišnik (don Juan) in Drolc (sluga Rodrigo) sta še začetnika, vendar sta skušala dosegaati soigralce.

Seveda so bile nerodnosti v posameznih prizorih (sabljanje, obnašanje v družbi), ponekod je dialekt premagal knjižni jezik, a kljub temu je bil dosežen uspeh, za katerega kamniškimi dijakom lahko čestitamo. S. S.

NA ROB

ZA KOGA NAJ BODO V KRANJU ŠE KONCERTI

Približno pred štirinajstimi dnevi je bil v zgornji dvorani Sindikalnega doma koncert, katerega so priredili priznani ljubljanski umetniki. Takega večera Kranjčani že dolgo nismo doživeli. Zato je bilo toliko nerazumljiveje, da je bila dvorana na pol prazna. Kje so bili tisti, ki so pravzaprav dolžni obiskati podobne prireditve in ki bi jim obisk takih prireditev samo koristil?

V Kranju in bližnji okolici je precej šol s številnimi učitelji in profesorji ter tisoči dijakov. In koliko menite, da je bilo teh na koncertu? Razen profesorjev Glasbene šole sem imel za ostale na eni roki preveč prstov, da bi jih preštel, za dijake pa sem jih imel ravno prav. Ti dijaki pa so bili gojenici Glasbene šole. To človeku ne bi padlo tako v oči, če ne bi vedel, da grejo kranjski dijaki vsako leto tudi na koncert Slovenske filharmonije v Ljubljano. Seveda je to samo pohvalno in naši mladini več kot potrebno. Nerazumljivo pa je, zakaj ne obiskujejo koncertnih večerov v Kranju, ko jih imajo vendar pred nosom. Zato ne bi smele biti vzrok predrage vstopnice, — čeprav bi bilo na mestu, da bi bile za dijake cenejše, — saj so izleti v Ljubljano zvezani s skoraj trkrat večjimi stroški in še časa se izeni več. S tem pa ne mislim obdolžiti samo dijakov, ki ne bodo na koncerte: mar so oni krivi, če nimaš zledov?

Veliko Kranjčanov je še, za katere bi človek mislil, da jim bodo podobne prireditve v razvedrilo in užitek. Kje pa so bili ti? Prav gotovo pa je deystvo, da so take prireditve slabše obiskane, da pa so za »umetniške večere jazzarjev« že en teden pred razprodane vstopnice, vse graje vredno. Ali ho še dolgo tako?! N. N.

Knjižničarstvo v Kranju

Ob zaključku in po pregledu dela ljudskih knjižnic v Kranju v lanske letu, imamo pred seboj nekaj sicer suhoparnih številk, ki pa nam vendar povedo dokaj zanimivega. Vse leto je bilo živo po knjižnicah. Bralci so tako pogosto prihajali, da so imele knjižničarke vedno polne roke dela. Obiskovalci so bili večših res malo nezadovoljni, ker niso dobili zaželenih knjig.

Vzrokov za to pa je več: obrabljene knjige so šle v vezavo, nekateri nevestni bralci so zadrževali knjige preko izposojevalnega roka, treba bi bilo nabaviti nove knjige, a ni bilo denarja itd. To se pravi, da je promet v knjižnicah hitreje rastel, kot pa smo mu sledili z večanjem knjižne zbirke.

Lani si je Mestna knjižnica nekoliko opomogla s subvencijo LOMO in prispevkom Okrajne-ga sindikalnega sveta. Nabavilo si je 1468 novih knjig in ima sedaj skupno 13.776 knjig. Lanskoleto se je 27.316 obiskovalcev izposodilo 45.989 knjig, največ so ljudje brali Bevka, Jurčiča, Kranjca, Finžgarja, Ingoliča, Sienkiewicza, Balzaca, Londona in druge. Mnogo je bilo prebranih tudi nemških knjig (2.781).

Zadnji čas se opaža večje povpraševanje po srbohrvatskih knjigah (ki so jih lani prebrali 660), v kolikor bo denar, se bodo letos nakupila vsa nova,

pomembnejša srbohrvatska dela, seveda zaenkrat le v enem izvodu.

Iz leta v leto ponavljamo, kako potrebna bi bila poleg knjižnice tudi čitalnica. Knjižnica ima že sedaj nad 40 časopisov, revij in ilustracij na razpolago. Te se dnevno berejo pri dveh mizah, ki so nalašč za to v knjižnici. Zanimanje pa je tako veliko, da bi imela primerno velika in dobro urejena čitalnica vedno dovolj obiskovalcev, posebno mladine. Tudi za pionirje bi bilo treba oskrbeti posebno čitalnico in knjižnico. Upajmo, da se nam bodo te želje uresničile z dokončanjem del pri urejanju za knjižnico namenjenih prostorov v Sindikalnem domu. V lanskem letu je Mestna ljudska knjižnica prevzela v svojo upravo ljudski knjižnici na Primskovem in v Stražišču ter nadzor nad knjižnico na Rupi. Doslej so bile te knjižnice le slabo oskrbovane, odslej pa bodo dobivale vse nove knjige in bo tako izbira dokaj večja.

Knjižnica na Primskovem je bila obnovljena, nabavljeno novo pohištvo in nakupljenih 194 knjig, tako da ima sedaj skupaj 1513 knjig.

Knjižnica v Stražišču se bo letos obnovila. Dobilila bo tudi novo pohištvo in večje število novih knjig (sedaj ima vseh knjig 2.207).

Večer narodnih pesmi in plesov

Pevski oktet DPD »Svoboda« Tomaž Godec in folklorna skupina Turističnega društva Bohinj, sta prejšnji četrtek priredili v dvorani Mestnega kina Radovljica revijo narodnih pesmi in plesov. Bohinjci se ponasajo z bogato pevsko in godbeno tradicijo, saj so že pred 80 leti uspešno nastopali na Bledu in v Ljubljani in so pozneje pomagali dvigniti glasbeno kulturo tudi na železarskih Jesenicah. Na okrajnem tekmovanju pevskih zborov leta 1954 v Završnici so si priborili prvo mesto. Sloves bohinjskih pevcev je

tudi v Radovljici privabil več kot 400 navdušenih poslušalcev. Vokalni oktet pod vodstvom tovariša Ivana Germa je doživel zapel vrsto narodnih in ponarodnih pesmi, med katerimi sta občinstvu najbolj ugajali: »Cigani« in »Zabja svatba«. Tu di folklorna skupina, ki je pod vodstvom tovariša Antona Ogri-na lepo izvedla nekaj gorenjskih plesov, med katerimi je bil najtudi zadnji, ki je bil naštudiran in uveden že pred mnogimi leti na Nemškem rovtu — je bila deležna močnega odobravanja občinstva.

APARAT, KI BO PREPREČIL SPANJE

Pred kratkim so napravili aparat, ki bo preprečil, da bi pilot med vožnjo v letalu zaspal. Na deski pred pilotom se v presledkih posveti napis: »Ali spite?« Pilot odgovori na vprašanje s tem, da izklopi električni tok in tako ugasne napis. Če tega ne naredi, mu iz hupe močno zabrabi. Ta nov aparat je zelo koristen, ker v zadnjem času tudi najodpornější piloti pri letih v velikih višinah zelo radi zaspajo.

ZARADI TOČE JE UMRLO PET LJUDI

V Indiji, v okolici Kalkute, je bila zadnje dni decembra močna toča. V vasi Majdia je toča povzročila veliko nesrečo. Stirje moški in ena ženska so se pred točo umaknili v majhno kolibo, ki pa se je zaradi hude nevihte kmalu podrla. Ljudje so ostali tako brez strehe in so potem podlegli močnim udarcem toče. Zrna toče so bila velika kot limone.

PES JE UBIL LOVCA

V bližini italijanskega mesta Taranto se je dogodilo nekaj nenavadnega: pes je s puško ubil lovca. Pet lovcev se je z vtomobilom peljalo z lova. Med vožnjo jim je počila zračnica. Ustavili so se in jo popravili. Medtem ko je lovec Dante Morini še enkrat pregledal avtomobil, je počila puška, ki je bila v avtomobilu, poleg nje pa je ležal pes, ki je s šapo sprožil petelina. Strel je zadel Morinija, ki je bil na mestu mrtev.

ODKRILI SO ANTIČNO GLEDALIŠČE

Arheologi so pred kratkim odkrili v nekdanjem grškem naselju Kersonz antično gledališče iz prvega in drugega stoletja naše ere. Amfiteater, ki ima sedeže iz kamena in okrogel oder, meri v premeru 28 metrov.

KONEC PLEŠAVOSTI?

Petinosemdeset ljudi, katerim so izpadali lasje in ki so se zdravili na londonski kliniki, je izjavilo, da so popolnoma ozdravili: lasje so jim spet zrasi in izgledajo 20 let mlajši. Pleše so na kliniki zdravili z nekim posebnim preparatom.

RAZPRODAJE V ANGLIJI

Januar je v Angliji tisti mesec, ko v trgovinah razprodajo po nižjih cenah zastarelo blago. Zato ljudje nestrno pričakujejo konec leta. Nek poročnik par je čakal petnajst ur v vrsti pred trgovino, čeprav je bil hud mraz, da bi si žena kupila krznen plašč. Neka deklica pa je čakala polnih devetnajst ur, da bi si kupila cenejšo obleko.

DESET LET DELA

društva, ki je poneslo ime Kranja v svet

REFKO MED TROFEJAMI

KDO JE TO REFKO? Refko je steber kranjskega namiznega tenisa. Bil je prvi referent namizne teniske sekcije in je še danes neumoren odbornik, igralec in vzgojitelj. Refko — tako mu pravijo njegovi »vajenci«, piše se pa Stane Rebolj.

Pred nekaj dnevi sem ga obiskal. Čeprav ga poznam že dolgo časa, si nisem nikdar predstavljal, da ima v svoji sobi tak »nered«. Ko sem vstopil v sobo je imel vso zastavljeno s pokali, plaketami, diplomami, zastavicami, slikami in drugimi podobnimi rekviziti. Samo diplom sem našel že skoraj 200, potem pa nisem imel več potrpljenja šteti, ker me je bolj zanimalo, kakšne načrte kužeta za prihodnost Refko in predsednik namizno-teniskega kluba Slavko.

ČE BI IMELI PROSTOR...

KRANJSKI »PINKPONKAŠI« so sklenili, da se bodo letos udeležili vseh zveznih tekmovanj in obeh zveznih turnirjev v Sarajevu in na Reki, vseh republiških prireditvev, mednarodnega mladinskega in seniorskega prvenstva v Opatiji in Beogradu. Ze meseca aprila pa bodo spet odpotovali na daljšo turnejo v Italijo, Švico in Nemčijo. Upajmo, da se bodo tudi to pot borili v inozemstvu, kot so se na podobnih turnejah do sedaj, saj so v tujini le redko izgubili kakšen dvoboj. Zenska ekipa bo avgusta potovala v Nemčijo, nekateri igralci in igralke pa so že povabljeni na mednarodno prvenstvo Avstrije.

Za uspehe na teh tekmovanjih bo potrebno precej treninga in vztrajnosti. Izbira igralcev je velika, saj jih je v klubu skoraj sto, med katerimi je več kot tri četrtine mladincev in pionirjev. Vodstvo kluba pa ima velike težave s prostorom, kjer bi njihovi aktivni igralci lahko trenirali. Če bi imeli prostor, potem bi mi šele pokazali, kaj zmoremo, jih velikokrat slišimo moledovati. Veliko pa je še pionirjev in mladincev, ki imajo veselje do namiznega tenisa, katerim pa društvo ne more nuditi možnosti, da bi se tudi oni razvedrili pri »ping-pong«. Zakaj? — Nimajo prostorov!

Danes jih nekaj trenira v tovarni »Iskri«, nekaj pa jih lahko trenira na II. državni gimnaziji, toda šele v večernih urah, tako da se pionirji tudi takrat ne morejo udeleževati pri tem tako lepem in za njih tako koristnem športu. Treba jim bo

pomagati, da prebrodijo te težave, saj to zaslužijo.

PRAZNOVALI BODO DESETO OBLETNICO

V LETOSNJEM LETU bodo obhajali kranjski »pinkponkaši« majhen jubilej — 10. obletnico obstoja namiznega tenisa v Kranju. Za ta svoj praznik pripravljajo igralci velik mednarodni namizno-teniški turnir mest, na katerega so že povabili dve moštvi iz Avstrije, po eno iz Ze-

Refko klobuta belo žogico

neve, Luksemburga, Saara, Nemčije, Italije in Cehoslovaške. Na to tekmovanje, ki ga imenujejo tudi »Turnir za pokal Kranja«, bodo povabili tudi trenutno najmočnejše moštvo v državi, »Graficarja« iz Zagreba, v katerem nastopajo Dolinar, Vogrinc in Uzorinac.

Za ta svoj jubilej bodo imeli tudi razstavo, na kateri bodo razstavili vse pokale, plakete, diplome, slike i.p.d., ki jih bo skupaj skoraj tisoč, in kjer jih bodo vsi Kranjčani in ostali obiskovalci lahko videli in potem sami presodili uspehe in delo kranjskih namiznoteniskih igralcev.

B. Fajon

KDO SO?

»PA KO SU ONI MLADIČI?«, so se spraševali tekmovalci leta 1949 na tekmovanju za državno prvenstvo. »Kranjčani«, je nekdo odgovoril. »Kranjčani?« Da, iz Kranja so! Takoj po osvoboditvi so si kranjski mladinci s skromnimi sredstvi nakupili nekaj žogic in loparjev, si nabavili »ping-pong« mizo ter v prostem času gojili za razvedrilo — namizni tenis. Še istega leta je bila v Kranju ustanovljena namizno-teniška sekcija. Dolgo časa so skoraj vsak dan vestno trenirali in se udeleževali tekmovanj na manjših turnirjih. Iz leta v leto je postajala njihova igra zrelejša, vendar v dnevnejših rezultatih do leta 1949 niso dosegli. Leta 1949 pa so kranjski mladinci s svojo igro presenetili športno javnost. Na že omenjenem državnem prvenstvu so si med posamezniki priborili drugo, tretje in četrto mesto.

toliko uspešnih nastopov, če bi jih hoteli vse naštet, bi bila verjetno ena stran premajhna. Razen uspeha mladincev leta 1949 si kranjski »pinkponkaši« štejejo za največji uspeh doseženo peto mesto v moštvenem državnem prvenstvu za leto 1952, ki je bilo v Kranju. Prav gotovo se še precej Kranjčanov spominja tistih razburljivih trenitkov, ko so se naši igralci znojili in zagrizeno borili za svoj največji uspeh. Gledalci so jih takrat tako glasno in navdušeno bodrili, da je naš državni prvak Žarko Dolinar po končanem tekmovanju dejal, da pred takimi gledalci razen morda na svetovnem prvenstvu v Romuniji, ni še igral — »kranjska torcida je morda hujša kot so nogometni navijači v Južni Ameriki«, je še pripomnil.

Tudi zmaga nad »Partizanom« iz Beograda na zadnjem moštvenem prvenstvu Jugoslavije je eden izmed velikih uspehov.

Kot posameznik je dosegel največji uspeh Hlebšev Rudi ali kratko Rudko, ki je bil lansko leto na državnem prvenstvu med člani sedmi. Rudko je že kot mladinec nastopil v državni reprezentanci. Ni pa samo on izmed kranjskih »pinkponkašev« branil državne barve v tekmah s tujimi reprezentancami. Tudi Bogatajeva Judita je že oblekla dres z državnim grbom.

V SLOVENIJI BREZ TEKMECEV

ZE OD LETA 1949 je moštvo kranjskih seniorjev in mladincev prvak Slovenije. Odkar pa igrajo tudi mladinke za naslov najboljših, nosijo ime republiškega prvaka tudi Kranjčanke. Le članicam je lansko leto spodrsnilo, drugače bi se tudi one lahko ponašale z naslovom, ki je za kranjske igralce namiznega tenisa že tradicionalen.

V zadnjih letih v Sloveniji skoraj ni več turnirja, na katerem ne bi Kranjčani osvojili vsaj 90 odstotkov prvih mest. To je sicer razumljivo, saj je kranjski namizno-teniški klub kot društvo danes med najmočnejšimi v vsej državi, če ni morda že najmočnejši.

Naj vas slika ne moti, Mile je kljub temu zmagal

USPEHOV ZE NIČ KOLIKO

KRANJSKI »PINKPONKAŠI« so v zadnjih letih vse uspešnejši. Danes imajo za seboj že

Najdražji biser dobijo v kokosovem orehu

V sako leto izvozijo iz »malega raja« — holandske kolonije v južni Ameriki, Suriname — več kot 10 milijonov kokosovih orehov. Kokosov plet obirajo nepretrgoma skozi vse leto, največja bera pa je vsake 3 mesece. Tamkajšnji prebivalci tako budno čuvajo te plodove, da jih večinoma obirajo še preden so zreli. Obiralci splezajo na drevo in s posebnimi pripravami, raznimi noži, obirajo dragocene kokosove orehe. Jedra obranih orehov potem sušijo na soncu in dobijo tako imenovana kopra, iz katerih se cedi palmovo olje. Iz tega olja delajo »Sanelovo« margarino, ostanke kopre pa uporabljajo kot odlično živalsko krmo, luskinice pa za gorivo.

Malokdo ve, da so v nekaterih kokosovih orehih tudi biseri. Skoraj neverjetno, toda resnično. Biser iz kokosovega oreha je iste kakovosti kot tisti iz biserne školjke.

Na vrhu ima oreh 3 luknjice, ki jih imenujejo »očesa«. Dva od teh sta vedno zaprta, medtem ko je tretje odprto in ima tenko mrenico, skozi katero vzklije kal. Ta klica je v začetku še tako slaba, da hrane ne more sesati iz zemlje, temveč jo črpa le iz orehovega jedra. Večkrat pa so že videli ko-

stavljene prav tako kot biser školjke. Kokosov biser je običajno velik kot grahovo zrno, v izjemnih primerih pa celo kot lešnik.

Nekateri znanstveniki si tolažijo nastanek teh biserov tudi tako, ker palme na otoku Saravaku rastejo na koralni obali. Angleški znanstvenik Lawel že več let raziskuje ta zanimiv pojav. Pri enem svojih poizku-

sov na Borneu je ugotovil, da je na vsakih 11.000 kokosovih orehov le eden, ki je »slep« (zaprto ima tretje »očesa«). Zaradi redkosti je biser kokosovega oreha zelo drag. Na trgu pa ima enako vrednost kot briljant enake velikosti.

ZA BISTRE GLAVICE

Magični lik

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

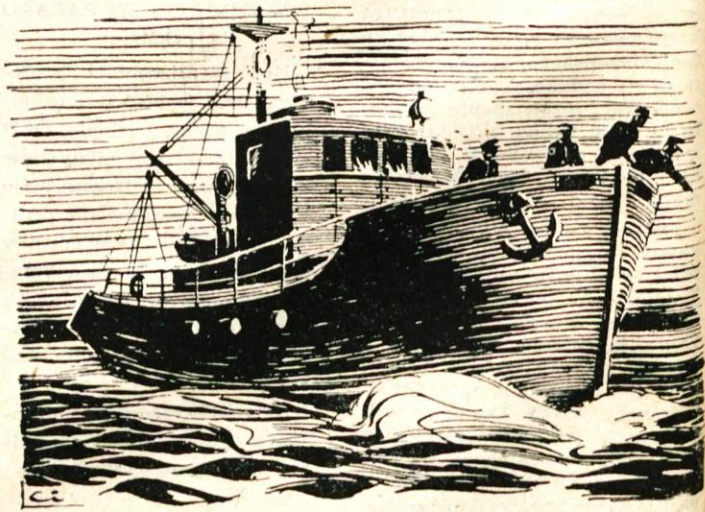
Iz naslednjih črk AAAA Č II KK OO RR TTT vpišite vodoravno in navpično besede, ki pomenijo: 1. naš voditelj, 2. država v Aziji, 3. teža posode ali omota, 4. človek z velikimi, izbuljenimi očmi.

Ne morem, da vas ne bi vprašal. Pionirji, Vašega Kosobrana zelo zanima ali ste rešili rebus pravilno? Upam, da. Saj ni bilo tako težko uganiti, da je v rebusu skrit že star pregovor: Rana ura, zlata ura!

Preplak v Angliji

POSADKA RIBIŠKE LADJE TRDI, DA JE INSTRUMENT ZA RAZISKOVANJE MORSKEGA DNA ZABELEŽIL NENAVADNO PRIKAZEN

ska stena. Ko pa je dalj časa opazoval kazalec, ga je presleto strah. Kazalec je natančno očrtaval nekaj neznanca. Nekateri znanstveniki, ki so kasneje skušali do potankosti razbrati, kaj je orisal kazalec na poveljniki ladje je prevzel komando, da bo odkril, kaj pomeni ta nenavadna oblika prikazni v morju. Toda vsi napori so bili zaman.

Strokovnjaki iz tovarne, kjer so izdelali instrument, so še enkrat pregledali in ugotovili, da je instrument z ultrazvočni pravično beležil, brez napake. Nenadni pojav in čudna ravna oblika prikazni je izključila možnost, da bi to bila morska pod-

O delu šahistov na Gorenjskem

SMUČANJE V BESEDI
IN SLIKI

Vprašanje: Do julija 1954 je pobiralo podjetje najemnino od stanovanj. S tem mesecem je podjetje prenehalo pobirati najemnino, češ da bodo stanovanja prišla pod upravo stanovanjske skupnosti občinskega odbora. Sedaj najemnine nihče ne pobira. Vprašujete, če so upravičeni izterjati zaostalo najemnino in če se lahko zahteva ves znesek naenkrat.

Odgovor: Terjanje za zakupnine in najemnine za nepremičnine in premoženje, da se plačujejo občasno ali v enkratnem znesku, zastarajo v treh letih. Torej ima tisti, ki bo upravičen pobirati najemnino pravico zaostalo najemnino izterjati v treh letih; lahko zahteva plačilo vsega zapadlega zneska naenkrat, vendar se boste po vsej verjetnosti lahko dogovorili, da lahko plačate zapadli znesek tudi v obrokih.

Vprašanje: Vprašujete, če vam pripada plačan dopust v primeru, ko vam je umrl brat in koliko dni.

Odgovor: Razen rednega dopusta sme v opravičenih primerih dati neposredna starešina plačan izredni dopust za zabesne opravke. Izredni dopust do sedmih dni v enem kolektorskem letu se ne šteje v redni dopust. Z ozirom na to lahko dobite izredni dopust ob smrti v vaši družini. O tem in čas trajanja določi pristojni starešina. V kolikor ste zaposleni v kakšni gospodarski organizaciji, je to gotovo urejeno s pravili organizacije.

Kino

Kino »Svoboda«, Stražišče: 23. V nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. januarja ob 10., 18. in 20. uri angl. film »Obrni ključ potihov«.

Kino »Krvavec«, Cerklje: 22. in 23. januarja italijanski film »Jutri bo prepozno«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 19. uri.

Kino Naklo: 23. januarja jugoslovanski film »Major Bauke«. 28. in 29. januarja avstr. film »Očarljivi goljuf«. Predstave ob petkih in sobotah ob 18.30, ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

Kino »Storžič«, Kranj: 21. do 23. januarja angl. barvni film »Melba«. Tednik samo pri zadnji predstavi. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri.

Gibanje prebivalstva

Rojstva: Cecilija Černič, usl. iz Kranja, Planina 24, rodila hčerko; Ivana Česen, gospodinja iz Kranja, Stražišče 206, rodila dečka.

Poročili so se: Stjepan Premuž, rudar in Stefanija Starec, bolniška strežnica; Mladen Mihalinec, drž. uslužbenec in Antonija Kranjc, tov. delavka; Fr. Lukež, strojni ključavničar in Marija Prevoršek, tkalka.

Umrli so: Marija Petejan, roj. Marušič, roj. 30. 3. 1871 v Mirnu pri Gorici, gospodinja, stan. v Kranju, Partizanska 5, umrla 9. januarja; Pavla Kump, roj. Triller, roj. 28. 6. 1888 v Lescah, stan. v Kranju, Cesta na Rupo št. 3, upokojenka, umrla dne 8. januarja.

objave • oglasi

GLEDALISCE

Prešernovo gledališče Kranj
Sobota, 22. jan. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«.

Nedelja, 23. jan. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika!« — Mladini prepovedano!

Sobota, 29. jan. ob 20. uri: **Premiera** — Red premierski in izven — Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Nedelja, 30. jan. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«.

Mestno gledališče Jesenice
V soboto, 22. jan. ob 19.30 uri: J. B. Priestley — »Nevarni ovinek«. — Prvič v Sloveniji. Red premierski.

V nedeljo, 23. jan. ob 19.30 uri: J. B. Priestley — »Nevarni ovinek«. — Red I. Režija in scena Bojan Cebulj.

MALI OGLASI

Iščem gospodinjstvo pomočnico z znanjem kuhe. Naslov v upr. lista.

Iščem v Kranju prazno ali opremljeno sobo. Ponudbe poslati pod »Nagrada«.

Kupim enofazni motor 3/4 KS in eno poljsko kovačnico. Naslov v upr. lista.

Na Primskovem pri Kranju prodam posestvo s hišo in gospodarskim poslopjem, 900 m² sadnega in zelenjadnega vrta ter 7600 m² njiv. Prodajam tudi deljeno. Naslov v upr. lista.

Osebo, ki sem ji posodil pred enim mesecem 20 litrov bencina, prosim, da ga takoj vrne, da se izogne sitnostim, ki bi nastale. — Rudi Kavčič, Polca pri Naklem.

V popoldanskem času pomagam v gospodinjstvu ali vzamem na dom kakršnokoli delo. Naslov v upr. lista.

Zamenjam v Kranju pritično dvosobno stanovanje s posebnim vhomom za enakovrednega v Kranju. Naslov v upr. lista.

Lep hrastov furnir prodam. Polak Jurij, mizar, Zlato polje št. 4, Kranj.

Pričučen mizar ima pri enostavnem lesnem izdelku možnost zasluzka. Naslov v upr. lista.

Prekličenjem žaljivke, ki sem jih govoril proti Mirku Feldinu 9. januarja. Ovčar Pavel, Podbrezje.

Ugodno prodam stroj za trošenje umetnih gnojil. Jugovic Franc, Zabnica 61.

Prodajam štedilnik za vzdajati z medeninastim kotlom. Kne Peter, Struževo 34, Kranj.

Fotoateljé Rode Stanko Kranj, Jezerska c. 17 (pri Peterlinu) sprejme vajenca.

Poceni prodajam dva vinska sode 32 in 124 litrov. Naslov v upr. lista.

Diplomiral je za doktorja splošnega zdravstva Sajevec Mihalje, »Anderčev« iz Olševka pri Kranju. Sorodniki in prijatelji iskreno čestitamo!

18. januarja sem na poti iz Kranja v Velesovo izgubil črno aktovko. Pošten najditelj naj jo vrne proti nagradi na naslov v oglasnem oddelku.

Podružnica »Ljudske pravice« v Kranju išče raznašalca ali raznašalko. — Zglasiti se v podružnici Titov trg, Kranj.

Kupim aritmetiko in geometrijo za četrto gimnazijo. Ivanča Burkeljca, Gorenja Sava z, Kranj.

100—150 tisoč dinarjev posojila iščem na vknjižbo na prvo mesto. Ponudbe poslati pod 15 ali 20% obresti.

Prekličenjem in obžalujeva vse, kar sva žaljivega trdila do sedaj o Martinu Miklavc in Angeli z Javornika, Savska 2, ter se jima zahvaljujeva, da sta opustila kazensko tožbo. Peter Demšar in Milka, Savska 2.

Avto-moto društvo Kranj obvešča svoje člane, da se vrši redni letni občni zbor v soboto, dne 22. jan. 1955 ob 19. uri v zadnji sobi restavracije »Jelen« v Kranju.

Foxterrierja prodam radi selitve. Rugale, Kranj-Huje 38.

Takoj sprejememo večje številne mizarjev iz okoliša OLO Radovljica, ki imajo stanovanje. Javiti se v Tovarni športnega orođa Elan, Begunje na Gor.

OBJAVA

Obveščamo lastnike sodov, da se bo pri postaji za kontrolo sodov v Kranju uradovalo zaradi pregleda in žigosanja sodov v letu 1955 po spodaj navedenem razporedu:

19. januar	13. julij
9. februar	10. avgust
9. marec	14. september
13. april	12. oktober
11. maj	9. november
15. junij	14. december

Po potrebi se uradovanje podaljša na naslednji dan.

Ljudski odbor mestne občine Kranj
Tajništvo za gospodarstvo in komunalne zadeve

OPOZORILO

Osebo, ki mi je dne 10. jan. v garderobi telovadnice »Partizan« Stražišče, vzela denarnico z legitimacijami in denarjem, opozarjam, da jo dne 24. januarja vrne na naslov legitimacije, sicer jo javim oblastem, ker je bila opažena.

Iščemo pridno administrativno moč z najmanj 4 razredi gimnazije, po možnosti z znanjem strojepisja. Lahko je začetnica. — Uprava »Glasu Gorenjske«, Kranj, Koroška cesta 6.

5. FEBRUARJA 1955

Planinski ples

Planinskega društva Kranj na Smarjetni gori. — Igra priznani Motel-jazz. / Vstop z vabilii!

šahovske sekcije. To jim ne bi bilo težko, saj ima ljudska oblast za šah vse razumevanje. Potrebno je samo veselje in ljubezen do mladine in uspeh ne bo izostal.

Nekateri šahisti z Gorenjske pa se že z vso vnemo pripravljajo na borbe, ki jih bodo imeli v najkrajšem času. 19. februarja je predviden na Jesenicah šahovski turnir za prvenstvo Gorenjske. Na tem turnirju sodelovalo 14 šahistov, 6 iz Kranja in 4 z Jesenic. Za ostale štiri udeležence pa se že borijo prvaki društev v dveh skupinah: jeseniški in radovljiški. V radovljiški skupini vodi po dru-

gem kolu prof. Eržen z eno in pol točko pred Kavčičem in Nadižarjem.

Moštvo Kranjskega šahovskega društva, prvaka Gorenjske, pa čaka težka preizkušnja v borbi za čim častnejše mesto na tekmovanju za prvenstvo Slovenije.

Poleg teh dveh turnirjev pa je v letošnjem letu predviden še več šahovskih prireditev. Med njimi tudi turnir za mladinsko in pionirsko individualno prvenstvo Gorenjske in turnirji, na katerih se bodo gorenjski šahisti lahko borili za višjo kategorijo.

je bil naslov predavanja, ki ga je imel v ponedeljek zvečer v Radovljici, v okviru Ljudske univerze, prof. Drago Ulaga. Po končanem predavanju so številni obiskovalci videli še tri filme in sicer: smučarska šola na Komni, največja smučarska skakalnica na svetu v Oberstdorfu in zimska olimpiada v St. Moritzu v Švici 1948. leta.

OBCNI ZBOR KOŠARKARJEV

V nedeljo dopoldne so košarkarji kranjskega športnega društva »Triglav« imeli občni zbor. Izvolili so nov upravni in nadzorni odbor ter sprejeli več sklepov.

Občni zbor medvoškega »Partizana«

Poročila, ki so jih podali predsednik, tajnik in načelnik, so nam prikazala prerez dela v minulem letu. V društvu, ki šteje 250 članov, gojijo naslednje panoge telesne vzgoje: telovadbo, smučanje, atletiko, košarko, odbojko in namizni tenis.

Letošnje leto je bilo za medvoški Partizan jubilejno. Pred 35 leti so namreč v Medvodah ustanovili telovadno društvo.

Pokazalo pa se je, da sloni delo v društvu pravzaprav samo na ramenih nekaj ljudi. To vsekakor ni pravilno. Zato pa zasluzijo tisti, ki res delajo, vso pohvalo.

Društvo je doseglo v preteklem letu številne uspehe. So-

delovali so na vseh okrajnih in republiških tekmah in nastopili »Partizana« v telovadbi. Udeležili so se plavalnih tekem, mnogoboja, sodelovali so pri Titovi štafeti in republiškem zletu »Partizana«. Smučarji so tekmovali na okrajnih, republiških in državnih prvenstvih. Priredili so smučarske tekme v skokih, tekih, slalomu in smuku. Priredili so pohod in neznano, jesenski in spomladanski kros. Na taborjenju ob morju so priredili društvene plavalne tekme. Razen tega so sodelovali v vrsti prireditev pri proslavi 35-letnice društvenega obstoja.

Po izčrpnih poročilih predsednika, tajnika in načelnika je sledilo poročilo gospodarskega

odбора. Gospodarski odbor je organiziral in sklenil pogodbo za planiranje letnega telovadstva in organiziral izdelavo pristanišča na Zbljškem jezeru, ki je bilo v glavnem izdelano z udarniškim delom. Proračun za leto 1955 predvideva 370.161 dinarjev izdatkov.

Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da je imelo društvo okroglo 1 milijon prometa, od tega 922.412 dinarjev dohodkov in 919.515 dinarjev izdatkov.

Po razrešnici starega odbora so bile volitve.

V upravni in gospodarski odbor ter disciplinsko sodišče so bili izvoljeni najboljši člani društva.

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Urad. list FLRJ št. 51-424-53) razpisuje komisija za imenovanje direktorjev LOMO Kranj naslednja

mesta direktorjev

pri podjetjih:

1. Podjetje »Gorenjski tisk«, Kranj

Ponudniki za mesto direktorja morajo izpolniti enega od navedenih pogojev:

- a) Novinarsko-diplomatska visoka šola, s prakso v novinarstvu ali grafični stroki;
- b) pravna ali ekonomska fakulteta s prakso v novinarstvu ali grafični stroki.

2. Trgovsko podjetje »Elita«, Kranj

Ponudniki morajo imeti enega izmed naslednjih pogojev:

- a) Ekonomska srednja šola z 8 letno prakso,
- b) nižja gospodarska šola z 10 letno prakso,
- c) dovršena vajeniška doba z opravljenim strokovnim izpitom in 15 letno prakso v trgovski stroki.

3. Podjetje »Puškarna in tovarna lovskih patron«, Kranj

Ponudniki morajo izpolniti enega izmed naslednjih pogojev:

- a) strojni tehnik s poznavanjem puškarske stroke in vsaj 3 letno prakso v tej stroki;
- b) puškarski mojster z večletno prakso v puškarski stroki;
- c) mojster kovinske stroke s prakso pri vodenju obrata.

4. Samostojno gostišče »Kranjski dvor«, Kranj

Ponudniki morajo izpolniti enega izmed naslednjih pogojev:

- a) gostinska šola s 5 letno prakso pri vodenju obrata;
- b) kvalificirani gostinski delavec s 5 letno prakso pri vodenju gostinskega obrata.

Kolkovane prošnje z življenjepisom, potrdili šolske in strokovne izobrazbe ter opisom dosedanje zaposlitve se morajo vložiti pri Tajništvu za gospodarstvo in komunalne zadeve ljudskega odbora mestne občine Kranj, Titov trg št. 1. Zadnji rok za vlaganje prošnje je 5. februar 1955.

KOMISIJA ZA IMENOVANJE DIREKTORJEV LOMO KRANJ

Grosistično podjetje

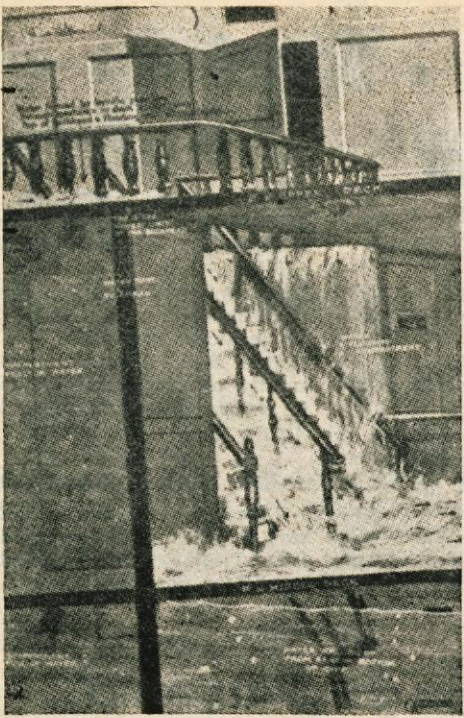
**»PRESKRA«
v Kranju**

prodaja poleg špeciarijskega blaga tudi prvovrstna odprta istrska vina in ostale alkoholne pijače po konkurenčnih cenah. Gostinska podjetja vabimo na poizkušnjo v vinsko klet, ki se nahaja v Prešernovi ul. 7 (bivši buffet Stare), telefon 371.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE V KRANJU sprejme takoj

strojepisko z vsaj 2 letno prakso in strojnika kvalificiranega za parni cestni valjar.

Ponudbe je dostaviti pisмено ali osebno na direkcijo podjetja na Jezerski cesti.

Navečja tragedija v zgodovini pomorstva

Ukaz je bil: „Ženske in otroci, naprej!“
Toda družine, matere, otroci in očetje, se nikakor niso mogli sprizniti z mislijo, da bi se morali na tako grozen način ločiti za vedno. Zato so vse bolj pritiskali proti rešilnim čolnom. Rediteljem ni preostajalo drugega kot streljati. V eni minuti je padlo 65 ljudi. Slabotne ženske in otroke je množica pomendrala. Manjka besed, ki bi lahko popisale pretresljive prizore, ki so se dogajali, ko so reditelji s silo ločili žene in otroke od očetov, matere od sinov. Bili so primeri, ko so šle raje vse družine v smrt, kot da bi se ločile.

Veliko nesrečo je preživel tudi naš rojak Franc Karun iz Milj pri Kranju. Karun se je vračal iz domovine, kamor je prišel po svojo 3-letno hčerko, spet nazaj v Ameriko. Ob nesreči se ga je dekletce tako krčevito držalo okrog vratu, da je niso mogli ortrgati od njega. Tako je tudi on z otrokom vred prišel na rešilni čoln. Malo pred svetovno vojno se je Karun vrnil v domovino in njegova hčerka — morda edini še živi slovenski brodolomec s Titanica — še vedno gospodinja na svojem domu.

PEKEL SE JE ODPRL

Strojnice in bunkerji so osameli. Voda je zalila vse koticke. Od znoja in premo-govega prahu počrnele človeške postave so se začele umikati v zgornje prostore. Ob pogledih na pravilčno razkošje teh prostorov, so se jim na široko odprle oči, ki so bile doslej navajene le pekoče svetlobe žarečih peči, v katerih žrela so metali premog. Vdrli so v bar in izpraznili vse steklenice, kolikor jih je še ostalo od gostije bogatašev. Vinjeni so začeli raz-grajati po krovu in ropati po kabinah vse, kar so preplašeni bogataši pozabili v njih. Zanje ni bilo rešitve. Prav zato so bili predrzni do blaznosti.

To je zmedo na palubi samo še povečalo. Murdock je brezglavo tekal po krovu in poskušal pomiriti ljudi iz pekla. Toda kdo se je mogel upreti silam narave! Še Titanic je klonil pred njo!

„Kaj naj storim z delavci? Ponoreli so“, je povprašal kapitana.

„Imejte pamet, Murdock, in ne vbadajte se z njimi“, mu je odvrnil kapitan. „Sedaj je čas, da rešimo, kar se rešiti da! Poskrbite, da bodo pripravljene vsi čolni in razporedite veslače!“

„Vse to je urejeno, kapitan! Toda čolnov je premalo. Častnik, ki skrbi za rešilne čolne, mi je ravnokar sporočil, da je čoln številka 1 odpeljal še preden je bilo dano povelje, naj se spusti čolni v vodo. V njem je bilo pet žensk in štirje veslači.“

„Kdo je dal povelje za to“, je zahr-mel kapitan. Videlo se je, da je močno vznemirjen.

„Mr. Ismay, kapitan“, je odvrnil Murdock. „Tudi on je v čolnu. Preoblekel se je v žensko.“

Trpek nasmeh je zaigral kapitanu okrog usten. Nato pa je sklonil glavo in molčal. „Videti je bilo, da je bojazljivec“, je premišljal sam pri sebi.

Zadnje čolne so spustili v vodo. Luči so počasi, počasi ugašale. Ladja se je vse bolj nagibala. Markonijev aparat je utihnil. Le godba je še vedno igrala...

Okrog potapljalčevega velikana se svetlikajo medle luči. Zgleda, kot da bi mu

kresnice plesale zadnji, smrtni ples. To so lučke z rešilnih čolnov, ki se prebijajo skozi polje ledenih plošč.

Pomoči ni bilo od nikoder. Polagoma se je začel polasčati ljudi strah. Nekdo med njimi ni več zdržal. Z divjim krikom se je vrgel s palube v morje. Dva, trije, deset, vse več mu jih je sledilo... Morje jih je požiralo. Med temi nesrečniki je bil tudi naš rojak J. Markun p. d. Kovač iz Sr. Bele pri Preddvoru.

Bo rešilni parnik zmagal v tekmi s smrtjo? Vse manj jih je bilo, ki so verjeli v to. Murdock si je pognal kroglo v glavo.

Ljudje blaznijo! Le kapitan Smith stoji kakor kíp na svojem mostičku, ki še vedno moli iz vode. Val, ki je pljusnil preko ostanka ladje, ga je odnesel s seboj. Toda kapitan Smith je bil star pomorščak. Utrgal se je iz objema valov in se pognal nazaj proti ladji. Ko je z muko priplezal na krov, je držal v rokah na pol mrtvega otroka, ki ga je spotoma iztrgal valovom.

Godba je še vedno igrala. Njeni zvoki so prevpili glas kapitana Smitha.

„Odpuščam Vas iz službe „White Star Linea“ z upanjem, da tudi v tem trenutku ne boste pozabili, da ste možje in britanski pomorščaki!“

Solze so zalivale kapitanove oči. Ljubee in s krvavečim srcem je objel zadnje ostanke Titanica...

Zadnji ostanke Titanica so izginili z morske gladine. Brodolomci so še vedno poskušali z zadnjimi močmi uiti smrti. Z zadnjimi močmi so poskušali doseči rešilne čolne. Toda so trenutki, ko postanejo ljudje zveri! Namesto, da bi ušli smrti, so se vsi tisti, ki so plavali k čolnom, samo še približali. Kajti brodolomci v čolnih so vse, ki so se obešali na čolne, potolkli z vesli, ker so se bali, da bi se čoln ne prevrnil.

V jasni, zvezdnati noči je na morju, obkroženem od ledenih gora, kraljevala groza. Brodolomcem so se zaradi slane vode vnele oči. Postajali so apatični. Na rešitev ni mislil nihče več.

Nenadoma je vsem zastal dih. Kakor ranjena žival se je pognal Titanic iz morja. Strahovit pok se je razlegel po morju. Kotli in peči so se razsuli. Titanic se je postavil navpično. Toda samo za trenutek — potem pa se je za vedno pogreznil v globino. Za vedno? To bodo pokazala raziskovanja, ki še trajajo.

REŠITEV PRIHAJA

Tišino, ki je zavladala med brodolomci, je prekinil veslač, ki je iznenada zavpil: „Glejte luč! Rešitev prihaja!“

Luč je prihajala vse bliže. Negotovost se je v trenutku spremenila v upanje, da bodo vendarle rešeni. Krmarji so usmerili svoje čolne proti svetli točki v daljavi in čolni so odpluli rešitvi nasproti.

Ne, to ni bil privid. Svetla točka te dobivala vse jasnejšo obliko parnika, ki je s polno paro plul proti kraju nesreče. Minute so se vlekale kakor večnost. Toda že ob pomisli na rešitev je postalo brodolomcem topleje pri srcu.

Končno se je parnik us' avil. Bil je 16 tisoč tonski potniški parnik last družbe Cunard „Karthija“. Izkušeni mornarji so hitro izpraznili vseh 15 čolnov. Brodolomce so odpeljali v že pripravljene prostore in jim nudili prvo pomoč in okrepčila.

(Nadaljevanje prihodnjt)

A. Arbeles:

Krik iz noči

Naša najdba, in tajni vhod v podzemlje, ki mu še nisva našla ključa, sta tako zaposlila moje misli, da je žena opazila mojo raztresenost. Toliko časa me je pregovarjala, da sem ji obljubil, da bom zaprosil za dopust prej, kot sem nameraval. Čeprav sem bil trdno odločen, da bom to noč prespal v postelji, me je čuden občutek, prepleten s strahom in radovednostjo, prisilil, da sem vstal in pričakoval tisto tajinstveno uro spodaj na cesti.

V cerkvenem stolpu je ura odbila polnoči in takoj nato sem zaslišal strahoten krik. Topot bežečih ljudi je prihajal bliže, bliže in zasledovanje je šlo mimo mene natanko kot prejšnjo noč. Tokrat sem razločno videl, da je imela ženska na sebi dolgo obleko, kakršne nosijo nune; na prsih je bila nekoliko odprta, kakor da jo je v naglici vrgla nase. Za hip je obrnila k meni svoj obraz, blede, čudovit obraz, na katerem so temne oči izžarevale svojevrsten sij. Spet sem bil prisiljen v diru slediti lovu in spet je vse izginilo pri leseni ograji, ki je omejevala podrtijo. Zdelo se mi je, da sem natanko videl, kako je ženska odprla vrata in stopila na gradbeni prostor.

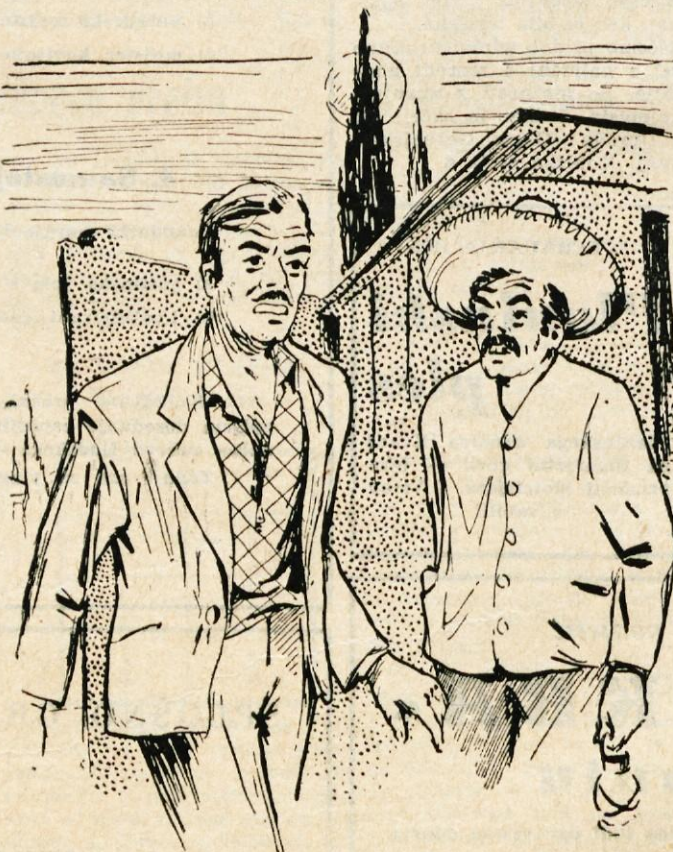
»Ali danes spet niste ničesar videli?« sem zaklical nočnemu čuvaju. Mož je samo z glavo boječe odkimal.

»Jaz pa vem, da je vstopila tu noter in vi ste žensko moral videti!«

Čuvaj je vztrajal, da ni videl nobene ženske in sploh nikogar. Potisnil sem ga proč in začel iskati. Ne da bi sam sebi utemeljeval, zakaj mi je pravzaprav toliko do tega, da bi prišel zadevi do dna, sem preplezal vse kopicke podrtin in stokrat mislil, da sem v temnih sencah zagledal žensko v dolgi sivi nunski obleki. Enkrat sem se bliskovito obrnil, ker se mi je dozdevalo, da mi s tihimi stopinjami sledi tako tesno za mano, da slišim njeno dihanje.

Odprl sem cerkev s ključem, ki sem ga zaradi nekega temnega namena danes pustil v žepu svoje suknje. V tistem trenutku nisem pomislil, da nihče ni mogel bežati v zaklenjeno cerkev. Ko sem se prepričal, da v cerkvi ni žive duše, sem

4 vstopil v zakristijo in izvlekel svoj načrt. Svetlozeleno se je svetlikala mesečina na stari omari, lepe rezbarije na njej pa so bile kot posrebrene. Vrsta lepo izrezanih škratov je v mesečini izstopala iz rjavozlate osnove in zdelo se mi je, da je njegova razposajenost v luči živa. Postal sem pozoren na sliko, ki je visela nad omaro. Podnevi je nisem opazil. Bila je stara slikarija, začrnela od kadila in plamenov sveč in le obraz

svetnice, ki naj bi jo slika predstavljala, je gledal kakor iz mraka stoletij.

Sicer pa, ali je to obraz svetnice? Ali ni bil to portret ženske, ki je nekaj živela v tem zidovju? Zdelo se mi je bolj živa in bolj osebna kot slika svetnice in zdaj v zelenkasti

svetlobi mesečine me je obšla, kot da sem to obličje že nekje videl. Te temne žareče oči so se žgoče upirale v moje.

Vztrepetal sem v nepojmljivi grozi. Naenkrat me je obšla strahotna misel.

Dostikrat imamo občutek, da se ta ali ona misel, ki nas tako nenadoma obide, sploh ni rodila v nas samih, da ni naša, marveč da je prišla od kdo ve kje zunaj in da nam jo je nekdo posredoval, da je to torej misel nekoga drugega. Ta občutek je bil tako močan in zdelo se mi je, da je bila misel izgovorjena zraven mene, kot da me je nekdo posvaril... s šepetajočim ženskim glasom posvaril, kajti smisel te tuje misli je bilo svarilo. Bilo je, kot da mi je nekdo zašepetal, naj se pazim, naj ne odpiram hodnika, zaznamovanega na mojem načrtu.

Hotel sem se otresti misli in sem poskušal njen izvor razlagati iz čudovite tišine, iz molka, ki je bil prenasičen s kadtlom. V starem zidovju zakristije, ki so ga vznemirjali pretresi dela in rušenje sosednjih poslopij, se je venomer posipavalo. Zdelo se mi je, da je mesečina izpolnjena s tem posipavanjem, da se sestoji iz zrn srebrnega peska, ki polzi skozi peščeno uro časa. Čim bolj sem se trudil, da bi zaposlil svojo pozornost z opazovanjem kolic, tem trdovratneje se je vračalo opozorilo: naj vendar nikar ne izvršim svojega načrta, da si ne nakopljem težke nesreče.

Spet in spet sem krčevito poskušal obrniti svojo pozornost na čudovito igro mesečine in vedno bolj vsiljiva in bolj pronicajoča je bila tuja misel. Za hip se mi je zdelo, kot da je nekdo položil roko na mojo ramo in šepetal tik ob mojem ušesu. Potem pa sem čisto razločno začutil, kako je hotela neka tuja volja zagospodariti nad mojo. Dvignil sem oči in se zagledal v temne, plamenne srčeče oči na sliki nad omaro.

Tedaj pa sem se naenkrat jasno zavedel: preje, ko je bežal skrivnostni nočni lov mimo mene, sem te oči že videl; bile so to oči zasledovane žene. Čeprav nisem bojazljivec, me je obšla taka groza, da me je obilil mrzel pot. Niti kriknil nisem niti zbežal, storil sem nekaj, kar je bilo mnogo slabše. Počasi, z očmi uprtimi v oči na sliki, sem se odmikal korak za korakom, kot da moram ubežati resnični nevarnosti. Pri tem pa sem trdno držal v roki velik cerkveni ključ, tako kot uporabljamo pri roparskem napadu najbližnje orodje kot orožje. Končno sem bil v cerkvi in zaloputnil sem zakristijska vrata, da je po obokih, skritih v temi, globoko zadonelo. Zdelo se mi je, da so kipi in podobe menjali svoje drže in da zro name s posmehljivimi obrazi.

Hitro sem zapustil cerkev.

Ostanek noči sem do jutra prebil brez spanja. Šele ob sončnem vzhodu sem za nekaj trenutkov zadremal. Ob običajnem času sem že bil na gradilišču. Hotel sem takoj pričeti z delom v zakristiji. Kljub nočnemu svarilu sem bil odločen odkriti hodnik. Pri dnevni luči moj strah ni imel tolike moči, da bi odločilno vplival name.

(Dalje prihodnjt)